

ÇERKEZKÖY
TİCARET VE SANAYİ ODASI

ÇERKEZKÖY TİCARET VE SANAYİ ODASI

AKARYAKIT SEKTÖR RAPORU

AYÇA IRMAK KARAGÖZ CEN
SEÇKİN BAYRAKTAR
15.06.2017

I.İÇİNDEKİLER

1. GİRİŞ	4
2. AKARYAKIT	5
2.1. AKARYAKIT KAVRAMI	5
2.2. PETROLÜN TARİHÇESİ	5
2.3. PETROLÜN ÖZELLİKLERİ	5
2.4. PETROL ÜRÜNLERİ ÜRETİM ZİNCİRİ	6
3. DÜNYADA AKARYAKIT	6
3.1. KÜRESEL PETROL REZERVLERİ	6
3.2. KÜRESEL AKARYAKIT ÜRETİMİ	7
3.3. KÜRESEL PETROL TÜKETİMİ	8
3.4. KÜRESEL PETROL TİCARETİ	9
3.5. KÜRESEL AKARYAKIT FİYATLARI	10
4. TÜRKİYE'DE AKARYAKIT	13
4.1. GENEL GÖRÜNÜM	13
4.2. TÜRKİYE'DE AKARYAKIT ÜRETİMİ VE TÜKETİMİ	16
4.2.1. TÜRKİYE'DE AKARYAKIT ÇEŞİTLERİNİN ÜRETİMİ	17
4.3. TÜRKİYE'DE AKARYAKIT TİCARETİ	20
4.3.1. İTHALAT	20
4.3.2. İHRACAT	28
4.3.3. YURT İÇİ SATIŞLAR	40
4.4. TÜRKİYE AKARYAKIT PİYASASINDAKİ REKABET	48
4.5. TÜRKİYE'DE AKARYAKIT SEKTÖRÜNDE İSTİHDAM	51
4.6. TÜRKİYE'DE AKARYAKIT FİYATLARI	53
4.7. TÜRKİYE'DE AKARYAKIT SEKTÖRÜ SWOT ANALİZİ	55
5. TEKİRDAĞ'DA AKARYAKIT	57
5.1. FAALİYET ALANIMIZDA AKARYAKIT SEKTÖRÜ	59
6. SONUÇ	60
7. KAYNAKLAR	61

II. ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: 2015 Yılı Bölgelere Göre Dünya İspatlanmış Petrol Rezervi.....	7
Şekil 2: 2006-2015 Dönemi Bölgelere Göre Dünya Petrol Üretimi.....	8
Şekil 3: 2006-2015 Dönemi Bölgelere Göre Dünya Petrol Tüketimi.....	9
Şekil 4: 2013-2017 Dönemi Brent Ve WTI Petrol Fiyatları.....	10
Şekil 5: 2016 Yılı Kurşunsuz Benzin 95 Oktan, Motorin Ve Brent (Dtd) Seyri (\$).....	12
Şekil 6: 2016 Yılı Kurşunsuz Benzin 95 Oktan, Motorin Ve Brent (Dtd) Seyri (₺).....	12
Şekil 7: Petrol Piyasası Genel Görünümü.....	14
Şekil 8: 2004-2015 Yılları Arasında Türkiye'nin Petrol Tüketimi Ve Yerli Üretim.....	16
Şekil 9: 2013, 2014, 2015 ve 2016 Yıllarında Rafinerici Üretimini Karşılaştırılması.....	17
Şekil 10: 2015 ve 2016 Yıllarında Benzin Türleri Üretimini Aylara Göre Dağılımı (ton).....	18
Şekil 11: 2015 ve 2016 Yıllarında Motorin Türleri Üretimini Aylara Göre Dağılımı (ton).....	18
Şekil 12: 2015 ve 2016 Yıllarında Fuel-Oil Türleri Üretimini Aylara Göre Dağılımı (ton).....	18
Şekil 13: 2015 ve 2016 Yıllarında Havacılık Yakıtları Üretimini Aylara Göre Dağılımı (ton).....	19
Şekil 14: 2015 ve 2016 Yıllarında Denizcilik Yakıtları Üretimini Aylara Göre Dağılımı (ton).....	19
Şekil 15: 2016 Yılında Türkiye'nin İthal Ettiği Petrolün Kaynak Ülkelere Göre Dağılımı.....	20
Şekil 16: 2015 ve 2016 Yıllarında Ham Petrol İthalatının Aylara Göre Dağılımı (ton).....	26
Şekil 17: 2015 ve 2016 Yıllarında Motorin Türleri İthalatının Aylara Göre Dağılımı (ton).....	26
Şekil 18: 2015 ve 2016 Yıllarında Fuel-Oil Türleri İthalatının Aylara Göre Dağılımı (ton).....	27
Şekil 19: 2015 ve 2016 Yıllarında Havacılık Yakıtları İthalatının Aylara Göre Dağılımı (ton).....	27
Şekil 20: 2015 ve 2016 Yıllarında Benzin Türleri İhracatının Aylara Göre Dağılımı (ton).....	38
Şekil 21: 2015 ve 2016 Yıllarında Fuel-Oil Türleri İhracatının Aylara Göre Dağılımı (ton).....	38
Şekil 22: 2015 ve 2016 Yıllarında Havacılık Yakıtları İhracatının Aylara Göre Dağılımı (ton).....	39
Şekil 23: 2015 ve 2016 Yıllarında Denizcilik Yakıtları İhracatının Aylara Göre Dağılımı (ton).....	39
Şekil 24: 2015 ve 2016 Yıllarında Benzin Türleri Satışlarının Aylara Göre Dağılımı (ton).....	46
Şekil 25: 2015 ve 2016 Yıllarında Motorin Türleri Satışlarının Aylara Göre Dağılımı (ton).....	46
Şekil 26: 2015 ve 2016 Yıllarında Fuel-Oil Türleri Satışlarının Aylara Göre Dağılımı (ton).....	47
Şekil 27: 2015 ve 2016 Yıllarında Fuel-Oil Türleri Satışlarının Aylara Göre Dağılımı (ton).....	47
Şekil 28: Akaryakıt Satışlarına Göre İlk 10 Dağıtıcı Lisansı Sahibinin Pazar Payları (%).....	48
Şekil 29: 2016 Yılı Kurşunsuz Benzin 95 Oktan Yurt İçi Vergisiz Fiyatları (TL/LT).....	53
Şekil 30: 2016 Yılı Motorin Yurt İçi Vergisiz Fiyatları (TL/LT).....	53
Şekil 31: 2016 Yılı Yurt İçi Benzin Türleri Ortalama Fiyat Oluşumu.....	54
Şekil 32: 2016 Yılı Yurt İçi Motorin Türleri Ortalama Fiyat Oluşumu.....	55

III. TABLO LİSTESİ

Tablo 1: 2015 Yılı Dünya Petrol Ticareti.....	9
Tablo 2: Petrol Piyasası Genel Görünümü.....	14
Tablo 3: 2016 Yılı Ana Ürün Gruplarına Göre Petrol Piyasası Genel Görünümü.....	15
Tablo 4: 2015 ve 2016 Yıllarında Akaryakıt Üretimini Karşılaştırılması.....	17
Tablo 5: Ülkelere Göre İthalat Miktarları (ton).....	21
Tablo 6: Lisans Sahiplerine Göre İthalat Miktarları (ton).....	23
Tablo 7: 2015 ve 2016 Yıllarında Toplam İthalatın Karşılaştırılması.....	25
Tablo 8: Ülkelere Göre İhracat Miktarları (ton).....	28
Tablo 9: Lisans Sahiplerine Göre İhracat Miktarları (ton).....	36
Tablo 10: 2015 ve 2016 Yıllarında Toplam İhracatın Karşılaştırılması.....	37
Tablo 11: İllere Göre Yurt İçi Satışlar.....	40
Tablo 12: 2015 ve 2016 Yıllarında Toplam Yurtiçi Satışların Karşılaştırılması.....	45
Tablo 13: Akaryakıt Piyasası için CR ve HHI Değerleri.....	49
Tablo 14: 2013-2016 Yıllarında İlk On Dağıtıcı Firmanın Pazar Payları.....	50
Tablo 15: 2016 Yılı Bayilerin İstihdam Bilgileri.....	51
Tablo 16: 2016 Yılında İlimizde Gerçekleşen Petrol Ürünleri Teslimleri.....	57
Tablo 17: Faaliyet Alanımızda Perakende Akaryakıt Ticareti.....	59

1. GİRİŞ

Dünyada olduğu gibi Türkiye’de de, en temel girdilerden biri olan enerjiye olan ihtiyaç gün geçtikçe artış göstermektedir. Artan sanayileşme ve dünya nüfusu ile birlikte enerji talebinin de orantılı şekilde artması, enerji sektöründe yaşanan değişim ve gelişimlerin izlenmesini gerekli kılmaktadır.

Dünya enerji tüketimi içerisindeki payı %40 seviyelerinde olan petrol; taşımacılıktan sanayiye, tarımdan ısınmaya kadar birçok alanda ihtiyaç olduğundan, günümüz siyaset ve ekonomisinde tartışılmaz bir öneme sahiptir.

Petrol piyasası, genellikle *upstream* olarak tabir edilen petrolün keşif aşamasıyla başlayıp, *downstream* olarak bilinen dağıtım – pazarlama faaliyetleri ile birlikte nihai tüketiciye ulaşması gibi çok yönlü bir yapıya sahiptir. Akaryakıt piyasası olarak da adlandırılan bu faaliyetler, rafineri yani üretici, ana dağıtıcı ve bayiler olmak üzere 3 ana ayak üzerine kurulmuş bir sektörü oluşturur.

Akaryakıt piyasalarının 3 önemli oyuncusu bulunmaktadır. Rafineri, gelen petrolü akaryakıt ürünlerine dönüştürerek dağıtıcıya iletir. 5015 sayılı Petrol Piyasası kanununun 2. maddesine göre dağıtıcı ise, rafineriden almış olduğu bu akaryakıt ürünlerini bayilere ileterek rafineri ile bayi arasındaki iletim görevini üstlenir. Bayi ise, dağıtıcı ile arasında sözleşme bulunan ve akaryakıtı tüketiciye satış yetkisine sahip olan gerçek veya tüzel kişilere denir. Yani, dağıtıcıdan almış olduğu akaryakıtı nihai tüketiciye ulaştırır.

Türk akaryakıt piyasasının yapısına bakıldığında, 1999 yılından 2005 yılına kadar piyasanın belli bir liberalleşme döneminden geçtiği görülmektedir. Bu dönem içerisinde EPDK kurulup, Petrol Ofisi ve Tüpraş özelleştirilmiştir. Akaryakıt fiyatları önceki dönemde Petrol Ofisi tarafından yönlendirilirken, bu süreç sonrasında fiyat konusunda da piyasada serbestleşme oluşmaya başlamıştır.

Türkiye’de petrokimya sektörü büyük oranda devletin elinde iken, özellikle Petrol Ofisi’nin özelleştirilmesiyle birlikte petrol dağıtım faaliyetleri büyük oranda özel sektörün eline geçmiştir. 2004 yılında serbest fiyatlandırma sürecinin başlamasıyla birlikte akaryakıt üzerindeki ÖTV sabitlenmiş ve akaryakıt ürünlerinin pompa fiyatları rafineri çıkış fiyatı ile paralel olarak hareket etmiştir.

2003 yılında kanun ile birlikte, Türk akaryakıt piyasasının düzenlenme ve denetlenme yetkisi Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu’na verilmiştir. 2003 yılı, Türkiye’de akaryakıt dağıtım sektörü için Petrol Piyasası Kanunu ile başlayan süreç ile birlikte sektör disiplini, rekabet ve nihai tüketici açısından önemli gelişmelerin olduğu bir yıl olmuştur. O yıldan sonra akaryakıt sektörünün dinamosu da olan motorin tüketiminde görülen artış eğilimi de pazarın gelişme sürecinde olduğunu göstermektedir. Türkiye akaryakıt piyasasında artan rekabet, güvenlik ve çevre yatırımları ile akaryakıt istasyonlarında kullanılan teknolojik yatırımlar, sektörün serbest piyasa yapısına geçişinin önemli sonuçları arasındadır.

Sonuç olarak, bu değişime ve gelişime ivme kazandırmak amacıyla, gelişmiş piyasaların incelenmesi büyük önem taşımaktadır. Türk akaryakıt piyasası, çok uzun geçmişe sahip olmayan, yeni şekillenen bir piyasadır. Bu nedenle, dünyadaki örnekler, alternatif piyasa işleyişi modelleri örnek alınıp ve ülkemizde de uygulanabilirlik açısından değerlendirilmiştir.

2. AKARYAKIT

2.1. AKARYAKIT KAVRAMI

Akaryakıt kavramı, kapsam itibarıyla sıvı yakıtları ifade etmekte olup, akaryakıt ürünleri petrol ve petrol harici maddelerden elde edilmektedir. Petrolden elde edilen akaryakıt ürünleri, 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanunu'nun 2. maddesinde; "benzin türleri, nafta (hammadde solvent nafta hariç), gaz yağı, jet yakıtı, motorin türleri ve fuel oil türleri" olarak belirtilmektedir. Kullanım alanı yaygın olmasa da petrol harici maddelerden de akaryakıt elde edilmekte, katı ya da fosil yakıtlar, akaryakıtı dönüştürülebilmektedir.

Akaryakıt ürünleri yaygın bir kullanım alanına sahiptir. Üretim sürecinin başından, mal ve hizmetlerin sunumu ve tüketime kadar her aşamada kullanılmaktadır. Akaryakıt ürünleri, sanayide yaygın kullanım alanına sahip olmakla birlikte, benzin ve motorin türleri ile LPG otogaz ulaştırma sektörünün temel enerji kaynağını oluşturmaktadır.

2.2. PETROLÜN TARİHÇESİ

Amerika yerlileri tarafından önceleri ilaç olarak kullanılan petrol, 1859 yılında ABD Pennsylvania eyaletinde açılan ilk petrol kuyusuyla birlikte tüm dünyada endüstriyel amaçlı kullanılmaya başlanmıştır. İsmi ilk keşfinden alan petrol, Latince taş ve yağ anlamlarına gelen *Petra* ve *Oleum* kelimelerinin birleşmesinden almıştır. Önceleri, yalnızca aydınlanma amaçlı kullanılan gaz yağı, petrol ürünleri içerisinde en çok kullanılan ürün halindeydi. Ancak günümüzde taşıtların ortaya çıkması ve motorun gelişmesi ile benzin ve motorin gibi akaryakıtlar gazyağını ikinci planda bırakmışlardır. Öte yandan petrolün dünya genelinde özellikle II. Dünya Savaşı sonrasında artan kullanımı, 19. yüzyılın ana enerji kaynağı olarak kullanılan kömürü de arka plana itmeye başarmıştır.

2.3. PETROLÜN ÖZELLİKLERİ

Petrol, yüksek enerji sağlaması ve kolay taşınabilirliği nedeni ile 50 yıldan fazla bir süredir hayatımızın vazgeçilmez enerji kaynaklarından biri durumundadır. Özellikle ulaşım alanında olmazsa olmaz hale gelen petrol, aynı zamanda endüstriyel şirketler ve hane halkları tarafından yakıt olarak da kullanılabilir. Temelde enerji kaynağı olarak yararlanılan petrol, diğer yandan birçok kimyasal maddenin de hammadde görevini üstlenmektedir.

2.4. PETROL ÜRÜNLERİ ÜRETİM ZİNCİRİ

Petrol, yeraltından çıkarıldıktan sonra tüketiciye ulaşana kadar birçok adım ile birçok süreçten geçmektedir. Bu üretim zinciri “upstream” ve “downstream” olarak iki ana kola ayrılmaktadır. Petrol sektöründe, rezerv arama çalışmaları, keşif kuyularının açılması, rezervin bulunması, üretime geçilmeden önce maliyet analizinin yapılması ve petrol üretimine başlanması **upstream** faaliyetler olarak adlandırılır.

Bu süreçlerden sonra, rafineriye giden petrolün nakli **midstream** olarak adlandırıldığı gibi **downstream** olarak bilinen faaliyetlere de dâhil edilebilmektedir. Rafineriden içeri giren petrolün tüketiciye ulaşana kadar geçirmiş olduğu adımlar da **downstream** faaliyetler olarak adlandırılmaktadır. Akaryakıt Piyasası olarak da bilinen bu faaliyetler, rafineri, ana dağıtıcı ve bayiler olmak üzere 3 ana ayak üzerine kurulmuş bir piyasayı oluşturur.

3. DÜNYADA AKARYAKIT

Akaryakıt, hemen her sektörde girdi durumundadır. Özellikle ulaştırma sektörü için halihazırda alternatifi olmayan bir enerji kaynağıdır. Her ne kadar son yıllarda elektrik enerjisine yönelik çalışmalar sonucu elektrikli motorlar ve kullanım alanları yaygınlaşmaya başlasa da enerji üretimi açısından akaryakıtı ikame edebilmesi için uzun bir süreye ihtiyaç olacaktır.

Önemli bir enerji kaynağı olarak akaryakıtın kullanım alanları, teknolojik gelişmeler paralelinde yaygınlaşmıştır. Bu durumla birlikte, akaryakıtta olan ihtiyaç artarken, akaryakıt ürünleri de çeşitlenmiştir.

Dünyada akaryakıt sektörü, hem endüstriyel tüketim hem de nihai tüketim açısından önemli bir ürün gamını bünyesinde barındırmaktadır. Ar –Ge çalışmaları ile yeni ürünler sunulmakta, çevreye duyarlı ekonomik yakıt türleri üretilmektedir.

3.1. KÜRESEL PETROL REZERVLERİ

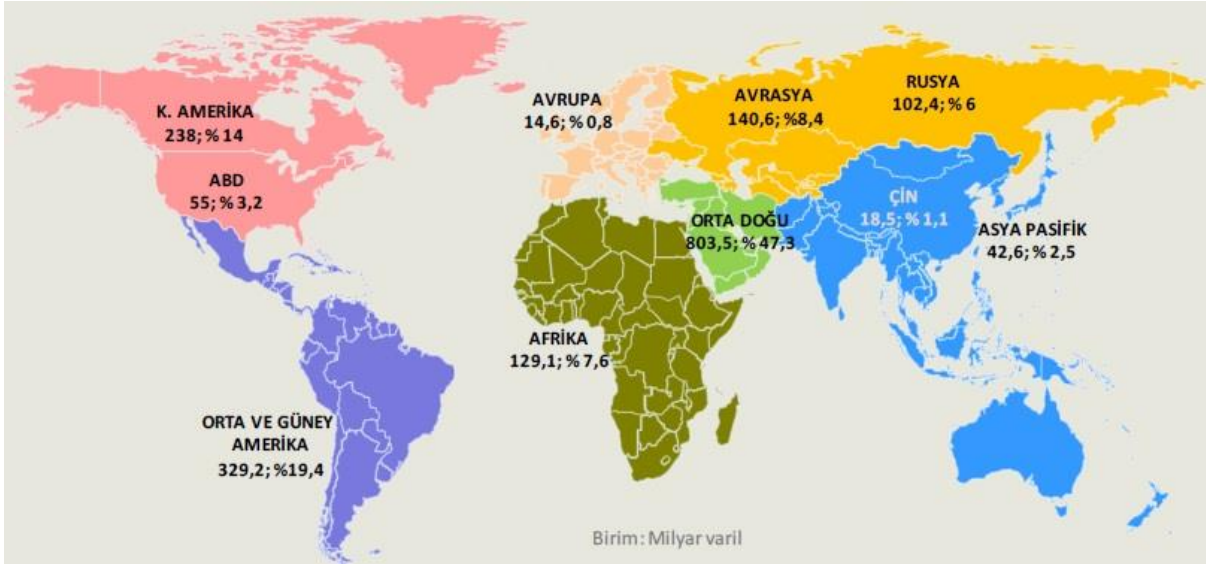
2015 yılı dünya ispatlanmış petrol rezervi 1.700 milyar varil olarak gerçekleşmiştir. Dünya petrol rezerv miktarı 2014 yılına oranla çok düşük oranda azalış göstermiştir. En büyük rezerv artışı 1,1 milyon varil ile Suudi Arabistan’dan gelmiştir. En büyük rezerv düşüşü ise 1,9 milyon varil ile Rusya’dan gelmiştir. 2014 yılında 52,2 yıl olan dünya petrol rezerv ömrü 2015 yılında 51 yıla gerilemiştir. Birincil enerji kaynakları arasında stratejik konuma sahip olan ham petrol 2014 yılı itibarıyla dünya enerji talebinin %32,6’ini karşılamıştır.

Petrol rezervinin 109,7 milyar tonu (%47,7) Orta Doğu Ülkelerinde, 19,3 milyar tonu (%8,3) Rusya ve Bağımsız Devletler Topluluğu (BDT) ülkelerinde, 17,1 milyar tonu Afrika’da (%7,6) bulunmaktadır. 2014 yılında dünya petrol üretimi 93,2 milyar varil/gün’e ulaşırken 2030 yılında dünyanın en büyük petrol ithalatçılarından Çin ve Avrupa olması öngörülmektedir. Halen dünyanın en büyük petrol ithalatçısı

olan Amerika'nın 2017 yılında liderliği Çin'e bırakması beklenmekte, Çin'in ekonomik büyümeyle desteklenen petrol ithalatının, ülkeyi Avrupa'ya göre daha az petrol bağımlısı yapacağı öngörülmektedir.

“Petrol Rezerv Ömrü” mevcut teknolojilerle ekonomik olarak üretilebilen ispatlanmış rezervlerin, mevcut üretime bölünmesiyle (R/Ü) elde edilen değerdir. Dünya petrol rezerv miktarı, teknolojik gelişmeler ile birlikte sürekli yükselmektedir. BP verilerine göre dünya ham petrol rezerv miktarı 1,7 trilyonvaril olarak kaydedilirken, 2014 yılında, 56,8 yıl olan rezerv ömrü, 2015 yılında, 50,7 yıla düşmüştür. Söz konusu rezervlerin bölgelere göre dağılımı incelendiğinde Orta Doğu birinci, Orta ve Güney Amerika ikinci, Kuzey Amerika ise üçüncü sırada yer almaktadır.

Şekil 1: 2015 Yılı Bölgelere Göre Dünya İspatlanmış Petrol Rezervi

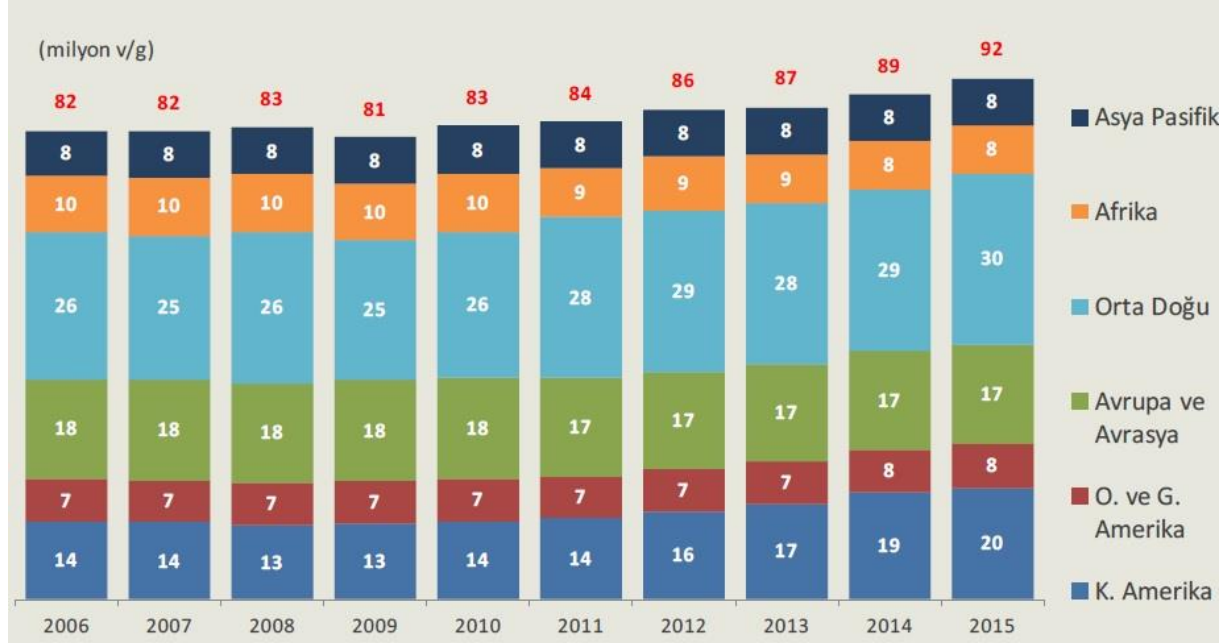
Kaynak: BP

3.2. KÜRESEL AKARYAKIT ÜRETİMİ

2014 yılında, 88,8 milyon v/g olarak kaydedilen petrol üretimi, 2015 yılında, %3,3 artarak 91,7 milyon v/g'e yükselmiştir. Bu üretimin %32,4'lük bölümü, Orta Doğu'da gerçekleşmiştir. Üretim alanında dikkati çeken önemli husus, ABD (% 8,5), Suudi Arabistan (% 4,6) ve Rusya'da (% 1,2) üretim artışının gerçekleşmesidir. Bu ülkeler dünyanın en büyük üreticileridir ve 2015 yılında dünyanın en fazla üretim gerçekleştiren ülkelerinin üretimlerini arttırmaları küresel düzeyde etki etmiştir. Bu duruma ek olarak İran (%4,5) ve Irak'ta (%22,9) da üretim 2015 yılında artmıştır. Siyasi nedenlerle üretimi arttıramayan ülkeler imkânları dâhilinde üretimlerini yükseltmeye çalışmışlardır.

Uluslararası Enerji Ajansı'nın, 2017'de hazırladığı Petrol 2017 Raporu'nda (Market Report Series: Oil 2017), önümüzdeki dönem trendlerini değerlendirmiştir. Rapora göre, petrol arzının 2016 yılında 2015'e göre 400.000 v/g arttığı belirtilmiştir. Bu durumun nedeni olarak ucuz Orta Doğu ve Rus petrolünün daha fazla üretilmesi ve yüksek üretim maliyetine sahip kaynakların ise piyasadan çekilmesi gösterilmektedir. 2016-2022 döneminde üretim kapasitesinin 5,6 milyon v/g artacağı belirtilirken, petrol fiyatlarının toparlanması durumunda bu üretim kapasitesinin –özellikle 2020 yılına kadar – devreye girmesi beklenmektedir. OPEC dışı ülkelerin üretiminin projeksiyon döneminde, 3,3 milyon vpe/g artması beklenirken, ABD başta olmak üzere Brezilya, Kanada ve Kazakistan'da da üretim artışları beklenmektedir.

Şekil 2: 2006-2015 Dönemi Bölgelere Göre Dünya Petrol Üretimi

Kaynak: EIA

3.3. KÜRESEL PETROL TÜKETİMİ

2014 yılında, 93,1 milyon v/g olan dünya petrol tüketimi, 2015 yılında, % 2'lik artış ile 95 milyon v/g olarak gerçekleşmiştir. Bölgeler bazında en önemli artışlar Asya Pasifik (%4,2) ve Afrika'da (%3,3) gerçekleşmiştir.

UEA Petrol 2017 Raporu'nda, 2016-2022 döneminde, petrol tüketiminin 7,3 milyon v/g artacağını öngörmektedir. 2019 yılında petrol talebinin 100 milyon v/g'ün üzerine çıkması beklenirken, talep artışını ilerleyen dönemde genişleyen dünya ekonomisinin desteklemesi beklenmektedir. 2014-2016 yılları arasında daralan dünya ekonomisinin 2017-2022 yılları arasında %3,7 büyümesi beklenmektedir. Yine rapora göre bütün dönem boyunca OPEC dışı ülkelerde petrol talebinin sürekli artması beklenmektedir. Sektörel olarak ise ulaştırma ve petrokimya sektörleri petrol talep artışının esas kaynakları olacaktır. 2010-2016 döneminde, petrol talebi %1,5 düzeyinde artarken, 2016-2022 döneminde petrol talebinin küresel düzeyde %1,2 düzeyinde artması beklenmektedir. 2016-2022 döneminde Asya Pasifik bölgesinin yine petrol talebinin en fazla arttığı bölge olması beklenmektedir.

Şekil 3: 2006-2015 Dönemi Bölgelere Göre Dünya Petrol Tüketimi

Kaynak: BP

3.4. KÜRESEL PETROL TİCARETİ

2014 yılında, 58,2 milyon v/g olarak gerçekleşen dünya ham petrol ticareti, 2015 yılında, %5,2 artarak 61,2 milyon v/g olarak kaydedilmiştir. Genel değerlendirmede, petrol ticaretinde Kuzey Amerika ve Asya Pasifik bölgelerindeki artış dikkati çekerken, Afrika bölgesinde ticaret hacminde azalma söz konusu olmuştur.

Tablo 1: 2015 Yılı Dünya Petrol Ticareti

(BİN V/G)	İTHALATÇI	İHRACATÇI	ABD	KANADA	MEKSİKA	G. VE O. AMERİKA	AVRUPA	RUSYA	ESKİ SOVYETLER BİRLİĞİ	ORTA DOĞU	AFRİKA	AVUSTRALYA	ÇİN	HİNDİSTAN	JAPONYA	SİNGAPUR	DİĞER ASYA PASİFİK	TOPLAM İHRACAT
	ABD		0	422	0	8	36	0	0	4	6	<1	2	<1	0	2	8	488
	KANADA		3.169	0	<1	<1	28	0	0	0	0	0	2	<1	0	<1	0	3.199
	MEKSİKA		689	0	0	8	275	0	0	0	0	0	16	127	44	0	40	1.199
	G. VE O. AMERİKA		1.601	12	0	0	293	<1	0	0	0	0	837	586	64	2	64	3.460
	AVRUPA		26	16	0	24	0	<1	<1	<1	8	<1	42	14	0	<1	72	203
	ESKİ SOVYETLER BİRLİĞİ		28	0	0	18	3.183	0	466	4	18	32	852	2	285	18	207	5.113
	ORTA DOĞU		14	12	0	0	1.125	58	0	133	14	0	106	28	20	2	117	1.629
	KUZAY AFRİKA		1.488	82	0	98	2.175	<1	0	0	259	127	3.422	2.299	2.806	753	4.155	17.664
	BATI AFRİKA		8	46	0	22	972	0	0	6	0	0	78	72	0	4	26	1.235
	D. VE G. AFRİKA		273	64	0	217	1.713	0	0	0	0	48	1.050	673	20	2	267	4.328
	AVUSTRALYASIA		0	0	0	0	<1	0	0	0	0	0	167	4	0	0	0	171
	ÇİN		10	0	0	8	<1	0	0	<1	<1	0	48	<1	<1	18	100	185
	HİNDİSTAN		0	0	0	<1	0	0	0	8	<1	<1	0	8	30	<1	8	54
	JAPONYA		2	0	0	<1	<1	0	0	0	0	2	0	0	0	<1	<1	4
	SİNGAPUR		0	0	0	0	0	0	0	0	0	<1	<1	6	0	<1	<1	6
	DİĞER ASYA PASİFİK		0	0	0	0	0	0	0	0	0	<1	<1	0	0	0	2	2
	TOPLAM		7.308	655	0	404	9.800	58	466	155	305	209	6.623	3.820	3.269	801	5.067	38.939

Kaynak: BP

UEA Petrol 2017 Raporu'nda, 2016-2022 dönemi için petrol ticareti konusundaki öngörülere yer verilmiştir. İlgili rapor çerçevesinde, Kuzey Amerika'da artan üretim nedeniyle, diğer bölgelerden

petrol ithalatının azalması, Avrupa'nın rafinaj sektöründe daralma yaşanması, Asya'da ise gerek rafinaj sektörünün genişlemesi gerekse talebin artması nedeniyle ayrıca 24,6 milyon varillik bir petrol açığının oluşması beklenmektedir.

3.5. KÜRESEL AKARYAKIT FİYATLARI

Petrol fiyatlarında 2014 yılında görülen ani ve beklenmedik düşüş, 2016 yılı itibariyle henüz yerini kayda değer bir yükselişe bırakmamıştır. 2014 yılındaki düşüşün temel nedenleri incelendiğinde ortaya çıkan faktörlerin, piyasa üzerindeki etkilerini halen sürdürmekte olduğunu görülmektedir. Fiyatları düşüren ana etken olan arz fazlası, 2016 yılında kısmen daralsa da, etkisini sürdürmeye devam etmektedir. Bununla birlikte jeopolitik ortamda yaşanan çalkantılar, fiyatları yukarı çıkarmaya yeterli olmamıştır.

Sektörde yaşanan teknik ve finansal gelişmeler, üretim artışı ve maliyet düşüşünü olumlu etkileme potansiyeline sahiptir. Küresel ekonomik görünüm her ne kadar talebi artırarak fiyatların yükselmesine etki edecek bir faktör olarak ortaya çıksa da, arzdaki fazlalığın etkisine yenik düşmüştür. Yılın sonuna doğru üretici ülkelerin üretim kesintisine giderek piyasayı dengeleme kararı alması, fiyatların 50 \$/v seviyelerinin üzerine çıkmasına yardımcı olmuştur. Ancak fiyatların yükselmesi, ABD şeyl petrol üretiminin yeniden artışa geçmesine neden olmuş ve arz / talep dengesini arz yönlü bozarak fiyatların 60 \$/v seviyelerini test etmesine engel olmuştur.

Küresel petrol piyasasında yaşanan arz fazlası, temel olarak Kuzey Amerika kaynaklı olarak ortaya çıkmıştır. ABD ve Kanada'nın toplam üretimleri, 2008-2014 yılları arasında yaklaşık %65 oranında artarak 8 milyon v/g'den 13 milyon v/g'ye yükselmiş, küresel piyasaya bu süre zarfında %6 oranında bir arz artışı sağlamıştır. Talebin aynı hızda artmaması da, arz / talep dengesini bozarak fiyatları aşağı çekmişti. 2016 yılında ABD ve Kanada'nın üretimleri, önceki yıllarda sağladığı üretim artışını kısmen geri vermiştir. ABD üretimi 2015 yılında 9,6 milyon v/g seviyesini gördükten sonra 2016 yılında 8,9 milyon v/g seviyesine inmiştir. Aynı dönemde Kanada petrol üretimi de cüzi bir düşüş göstermiş ve 3,8 milyon v/g olarak gerçekleşmiştir. Kuzey Amerika arzındaki bu kısmi daralma her ne kadar fiyatları yukarı çıkarması gereken bir piyasa hareketi olsa da, başta Suudi Arabistan olmak üzere körfez ülkelerinin rekor seviyede petrol üretimi yapmaları arz fazlasını derinleştirmiş, petrol fiyatları 2016 yılının Ocak ayında 26 \$/v ile 2004 yılından bu yana görülen en düşük seviyelere inmiştir.

Şekil 4: 2013-2017 Dönemi Brent Ve WTI Petrol Fiyatları

Kaynak: Wood Mackenzie

Fiyatların 2016 yılı içerisinde 20 – 30 \$/v bandına inmesinde tek neden Körfez ülkeleri kaynaklı üretim artışı değildir. 2015 yılında İran'a uygulanan yaptırımların kaldırılmasının ardından 2016 yılı başında İran petrolünün piyasaya girişi de, küresel petrol arzında kayda değer bir artışa neden oldu. Yaptırımlar öncesi 2,7 milyon v/g olan İran ham petrol ihracatı, yaptırımların ardından 2013-2015 yılları arasında 1,5 milyon v/g'e kadar düşmüştü. Yaptırımlar 2015 yılı başında kaldırılmasına rağmen, İran petrol ihracatının yaptırımlar öncesi seviyelere dönmesi 2016 yılında gerçekleşti. 2016 yılında İran'ın ortalama petrol ihracatı 2,5 milyon v/g olarak kayıtlara geçti.

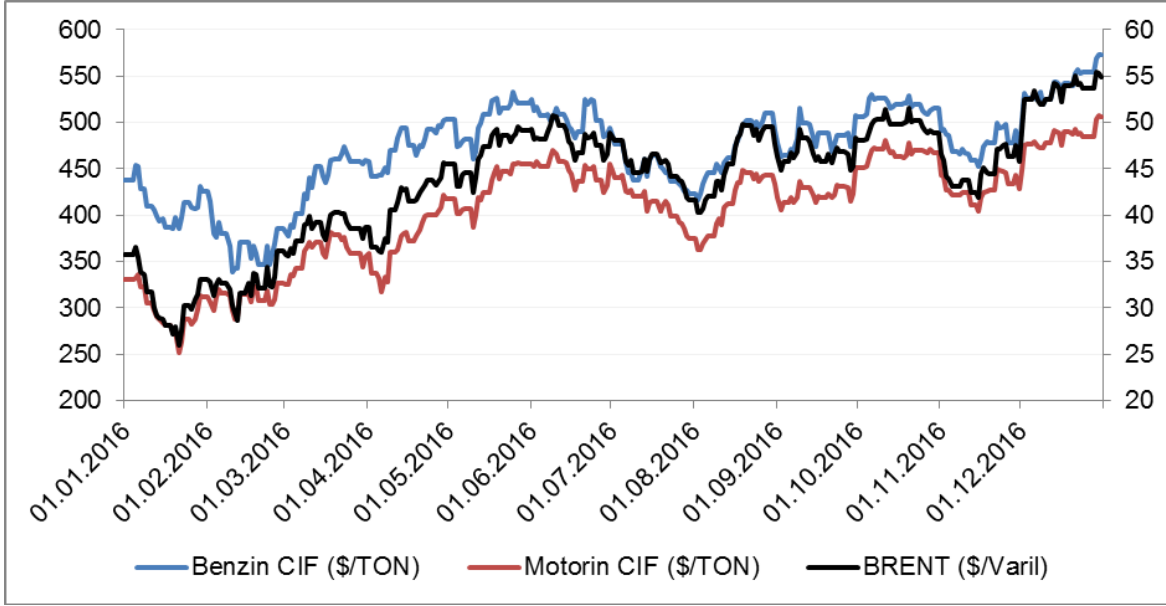
Petrol fiyatlarının seyrinde önemli bir etken olan küresel finansal gelişmeler de, petrol fiyatlarını 2016 yılında baskılamıştır. Doların değeri ve petrol fiyatı arasında ters bir korelasyon bulunmaktadır. Bunun nedeni, petrolün tüm dünyada ticaretinin dolar üzerinden yapılmasıdır. Doların değeri arttıkça, ithalatçı ülkelerin petrol için kendi para birimleri cinsinden ödedikleri bedel de artmaktadır. Bu nedenle doların ithalatçı ülkelerin para birimleri karşısında değer kazanması, bu ülkelerde petrol ithalatının bütçe içerisindeki payını artırmaktadır. Bunun neticesinde petrol talebi azalmakta, buna mukabil petrol fiyatı da düşmektedir. Bu piyasa dengesi içinde, 2016 yılında ABD Merkez Bankası(Fed) 2008 krizinden bu yana düşük tuttuğu faizleri artırma kararı almış, bu karar küresel sermayenin ABD'ye kaymasına neden olarak doların değer kazanmasıyla sonuçlanmıştır. Doların değer kazanmasının etkisinde petrol fiyatları da aşağı yönlü baskılanmıştır.

Petrol fiyatlarının 2016 sonuna kadar düşük seyretmesinin bir diğer nedeni de, küresel petrol stoklarının rekor seviyeye yükselmesi olarak karşımıza çıkmaktadır. OECD verilerine göre üye ülkelerin petrol stokları 2016 yılında 1,7 milyar varile yükselerek tüm zamanların en yüksek rakamına ulaşmıştır. Bu rakam 2013 yılında 1,1 milyar varil seviyesinde seyretmekteydi. Öte yandan, resmi olmayan verilere göre dünya petrol stok seviyesi de, 2013-2016 yılları arasında %50'ye yakın artarak 2 milyar varil seviyesinden 3 milyar varile çıkmıştır. Stokların bu denli artması, daha önce de değinilen, arz fazlasının bir sonucu olmakla birlikte, petrol fiyatlarının seyrine ilişkin izlenen göstergeler arasında kısa vadede en önemli veri setini oluşturmaktadır. Küresel piyasalarda genel algı, stokların mevcut seviyelerin altına inmediği takdirde yeniden yüksek olarak kabul edilen 100 \$/v seviyelerine çıkamayacağı yönünde oluşmuştur.

Petrol fiyatlarını aşağı yönlü baskılayan faktörlerin tersine, 2016 yılında piyasa oyuncularının en fazla ilgi gösterdiği gelişme, OPEC ve OPEC dışı petrol üreticilerinin arz fazlasını kırmak adına kendi üretimlerinde kısmi olarak kesintiye gitmesi oldu. Fiyatların her türlü olumsuz veriye rağmen 2016 Nisan ve Ağustos aylarında yükseliş göstermesinin ve Ekim ayında yeniden düşmesinin arkasında da, başta Doha'da, sonrasında da Cezayir'de üretim kesintisi görüşmelerinin yapılması ancak uzlaşma sağlanamamasıydı. Ancak Suudi Arabistan'ın Rusya'yı da kesinti planına dâhil etmeyi başararak üretici ülkeler 30 Kasım'da üretim kesintisine gitme kararı aldı. 13 OPEC üyesi ve 11 OPEC dışı üretici ülke, toplamda 1,8 milyon v/g üretim kesintisine gitme konusunda uzlaşmaya vardı. Üretim kesintisinde en büyük payı 480.000 v/g ile Suudi Arabistan ve 300.000 v/g ile Rusya üstlenmiştir. Kuveyt ve Birleşik Arap Emirlikleri de toplamda 380.000 v/g üretim kesintisine gitme kararı almıştır. Fiyatların yılsonunda 50 \$/v seviyelerine yükselmesinde temel etken olarak, OPEC ve OPEC dışı ülkelerin piyasayı dengelemek amacıyla aldığı üretim kesintisi kararı bulunmaktadır. Piyasada gözler artık, süresi Mayıs 2017'de dolacak olan üretim kesintisi anlaşmasının uzatılması yönünde atılacak adımlara çevrilmiş durumdadır. Üretim kesintisi anlaşmasının uzatılması durumunda 50 \$/v seviyesinin korunacağı beklentisi hâkimdir. Ancak anlaşmanın uzatılmaması durumunda fiyatların yeniden 30-40 \$/v seviyelerine düşmesinden endişe edilmektedir.

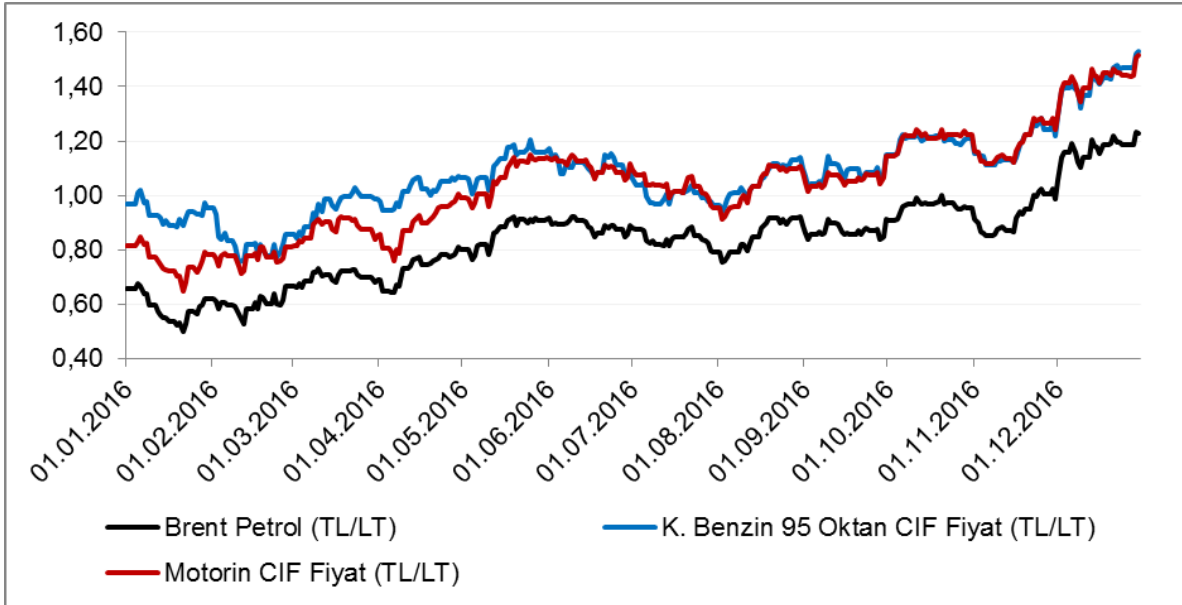
Ülkemizin takip ettiği Platts European Market Scan'da, CIF MED (Genova/Lavera) başlığı altında, benzin ve motorin ürünleri ile Brent tipi ham petrol (FOB) için yayımlanan fiyatlar Şekil-5 ve Şekil 6'da sunulmuştur.

Şekil 5: 2016 Yılı Kurşunsuz Benzin 95 Oktan, Motorin Ve Brent (Dtd) Seyri (\$)

Kaynak: EPDK

Şekil 6: 2016 Yılı Kurşunsuz Benzin 95 Oktan, Motorin Ve Brent (Dtd) Seyri (₺)

Kaynak: EPDK

Şekil 5 ve Şekil 6' dan anlaşılacağı üzere, her üç ürünün fiyatları uluslararası piyasada 2016 yılında genel olarak yukarı yönlü bir seyir izlemiştir.

4. TÜRKİYE'DE AKARYAKIT

4.1. GENEL GÖRÜNÜM

Dünya üretilebilir petrol ve doğal gaz rezervlerinin yaklaşık %72'lik bölümü, ülkemizin yakın coğrafyasında yer almaktadır. Türkiye, jeopolitik konumu itibariyle dünya ispatlanmış petrol ve doğal gaz rezervlerinin dörtte üçüne sahip bölge ülkeleriyle komşu olup enerji zengini Hazar, Orta Asya, Orta Doğu ülkeleri ile Avrupa'daki tüketici pazarları arasında doğal bir "Enerji Merkezi" olmak üzere pek çok önemli projede yer almakta ve söz konusu projelere destek vermektedir. 2030 yılına kadar %40 oranında artması beklenen dünya birincil enerji talebinin önemli bir bölümünün içinde bulunduğumuz bölgenin kaynaklarından karşılanması öngörülmektedir.

Türkiye'nin sahip olduğu en eski boru hattı Kuzey Irak'ta yer alan Kerkük petrolünü batıya ulaştırarak, Irak-Türkiye Ham Petrol Boru Hattı'dır. Hattın taşıdığı ham petrol miktarı 1999 yılında 305 milyon varile ulaşmış, yapılan sabotajlar ve Kerkük'te yaşanan sorunlar nedeniyle hattın taşıdığı ham petrol miktarı 2006 yılında 10,9 milyon varile düşmüştür. 2015 yılında bu hattan 192,4 milyon varil ham petrol taşınmıştır. Petrol taşıyan bir diğer boru hattı 28 Mayıs 2006 tarihinde faaliyete geçen Bakü-Tiflis-Ceyhan (BTC) Ham Petrol Boru hattıdır. 22 Haziran 2008 tarihinde hattın taşıma kapasitesi günlük 1 milyon varile ulaştırılmış olup, hatın daha fazla petrol taşınmasının sağlanması amacıyla yürütülen çalışmalar neticesinde kapasite 2009 yılında günlük 1,2 milyon varile çıkartılmıştır. 2016 yılında, boru hattı sisteminden, 254 milyon varil petrol taşınarak tankerlere yüklenmiştir.

2016 yılı yurtiçi kalan üretilebilir ham petrol rezervi 316,6 milyon varil (46,2 milyon ton) olup, yeni keşifler yapılmadığı takdirde, bugünkü üretim seviyesi ile yurtiçi toplam ham petrol rezervinin 18 yıllık bir ömrü bulunmaktadır. 2016 yılında tüketimin yaklaşık %7'si yerli üretimle karşılanmış, doğal gazda ise bu oran %0,8 olarak gerçekleşmiştir.

Ülkemizde 2016 yılında, sahada toplam 2.884 km² 2B ve 6.629 km² 3B sismik veri toplanmıştır. Yıl içerisinde toplam 44 adet kuyu açılmış olup 72.630 metre sondaj yapılmıştır. Başlangıçtan günümüze 4.734 adet kuyu açılmış olup 79 doğal gaz sahası ve 144 ham petrol sahası olmak üzere toplam 223 saha keşfedilmiştir.

Her geçen gün artan petrol ve doğal gaz ihtiyacının yurtiçi kaynaklardan karşılanması yönündeki faaliyetler kapsamında, ülkemizin yeterince aranmamış basenlerinde ve özellikle Karadeniz ve Akdeniz'deki deniz alanlarında yapılan çalışmalar büyük bir ivme kazanmıştır. Son yıllarda deniz sondaj teknolojisindeki gelişmelerin, su derinliklerinin fazla (1.000-2.000 m) olduğu alanlarda arama ve üretim imkânlarını ortaya çıkarması ile denizlerimizde hidrokarbon aramacılığının yapısı hızla oluşturulmuştur. Özellikle, son yıllarda yapılan çalışmalarla Karadeniz ve Akdeniz'in hidrokarbon potansiyelini ortaya çıkartmak adına önemli adımlar atılmıştır.

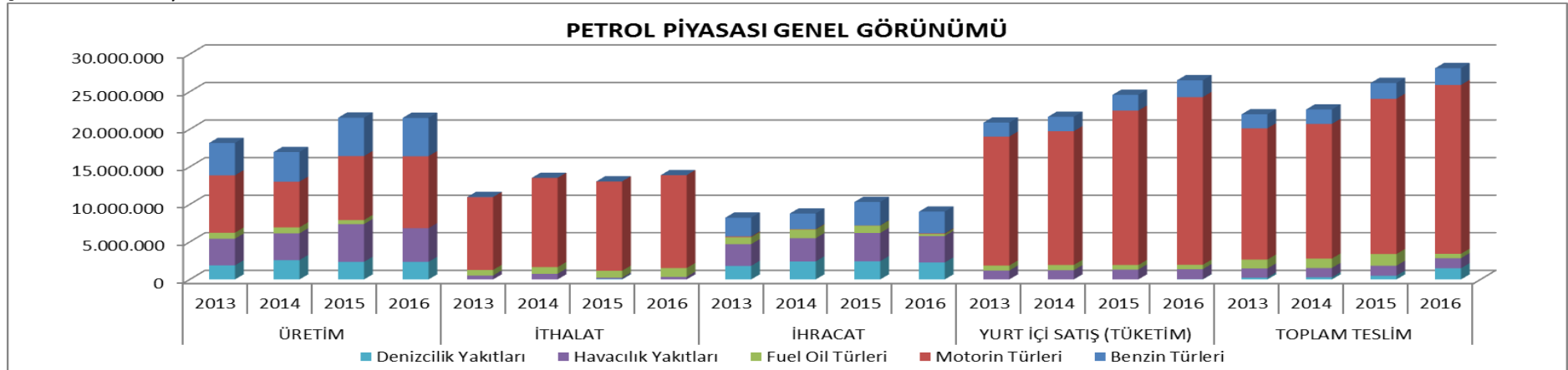
Son yıllarda kaya gazının dünyada önem kazanması ile birlikte Türkiye'de de kaya gazının aranmasına önem verilmiştir. Bu amaçla Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde 2012 yılında Sarıbuğday-1, 2013 yılında Konacık-1, 2014 yılında Akçay-1, 2015 ve 2016 yıllarında Trakya Bölgesi'nde sırasıyla Çeşmekolu-1 ve Çakıcı-1 kuyuları açılmıştır. Kuyulardan elde edilen verilerin değerlendirilmesine ilişkin çalışmalar devam etmektedir. Güneydoğu Anadolu Bölgesi haricinde, işletme anlaşması kapsamına alınmamış ancak önümüzdeki dönemde çıkarılması gündeme gelebilecek, Trakya Havzasının Hamitabat ve Mezardere bölgelerinde de önemli miktarlarda çıkarılabilir kaya gazının bulunduğu tahmin edilmektedir.

ÜRÜN TÜRÜ	ÜRETİM				İTHALAT				İHRACAT				YURT İÇİ SATIŞ (TÜKETİM)				TOPLAM TESLİM			
	2013	2014	2015	2016	2013	2014	2015	2016	2013	2014	2015	2016	2013	2014	2015	2016	2013	2014	2015	2016
Benzin Türleri	4.307.303	3.948.274	5.113.058	5.101.861	12.238	200	-	-	2.505.037	2.086.705	3.115.474	2.888.063	1.860.358	1.921.762	2.097.248	2.234.045	1.862.567	1.921.836	2.097.248	2.234.045
Motorin Türleri	7.636.794	6.077.434	8.509.777	9.582.347	9.702.268	11.880.520	11.891.847	12.370.935	90.438	55.705	27.526	71.405	17.159.304	17.797.416	20.564.852	22.322.574	17.479.689	17.916.424	20.669.449	22.479.386
Fuel Oil Türleri	800.572	809.226	547.712	-305.850	738.174	882.783	919.709	1.163.616	938.818	1.148.263	982.337	282.001	679.455	707.540	604.054	583.539	1.186.376	1.259.266	1.564.963	583.539
Havacılık Yakıtları	3.551.686	3.548.481	5.024.287	4.486.633	529.001	763.224	166.296	341.285	2.877.250	3.094.261	3.757.478	3.528.546	1.179.859	1.214.555	1.319.241	1.337.418	1.211.254	1.238.341	1.319.436	1.337.443
Denizcilik Yakıtları	1.878.101	2.585.092	2.344.697	2.346.900	-	-	75.954	14.699	1.818.990	2.402.647	2.434.117	2.261.816	2.787	18.770	234	44.240	251.494	296.851	324.867	1.497.744
Gazyağı	45.928	44.035	57.820	11.728	-	-	-	-	-	-	-	-	46.751	39.783	56.609	14.621	46.751	39.783	56.609	14.621
Diğer Ürünler	3.327.935	3.076.476	6.267.448	7.507.583	2.498.734	1.434.095	1.512.096	1.215.482	114.508	498.426	488.645	656.683	199.562	192.844	182.465	179.898	199.562	194.560	182.465	179.898
Toplam	21.548.319	20.089.018	27.864.799	28.731.203	13.480.415	14.960.822	14.565.902	15.106.016	8.345.041	9.286.007	10.805.577	9.688.515	21.128.076	21.892.670	24.824.703	26.716.335	22.237.693	22.867.061	26.215.037	28.326.676

Tablo 2: Petrol Piyasası Genel Görünümü

Kaynak: EPDK

Şekil 7: Petrol Piyasası Genel Görünümü

Kaynak: EPDK

Tablo 3: 2016 Yılı Ana Ürün Gruplarına Göre Petrol Piyasası Genel Görünümü

ÜRÜN TÜRÜ	ÜRETİM	İTHALAT		İHRACAT		YURTIÇİ SATIŞLAR (Tüketim)			TOPLAM ARZ (Rafineri Üretimi + İthalat)	TOPLAM TALEP (Yurtiçi Satışlar + İhracat)
		Rafineri İthalatı	Dağıtıcı ve İTLS ⁽¹⁾ İthalatı	Rafinerici İhracatı	Dağıtıcı ve İTLS ⁽¹⁾ İhracatı	Rafineri Satışları ⁽²⁾	Dağıtıcı Akaryakıt Satışları ⁽³⁾	Dağıtıcı ve İTLS ⁽¹⁾ İhrakiye Satışları ⁽⁴⁾		
Benzin Türleri	5.101.860,656	0,000	0,000	2.888.062,762	0,000	3.086,335	2.230.342,584	616,304	5.101.860,656	5.122.107,985
Motorin Türleri	9.582.347,449	1.236.185,522	11.134.749,469	67.323,711	4.080,922	368,077	21.970.265,513	351.939,916	21.953.282,440	22.393.978,139
Fuel Oil Türleri	-305.849,695	1.094.142,945	69.472,678	282.001,436	0,000	91.983,098	491.536,244	19,800	857.765,928	865.540,578
Havacılık Yakıtları	4.486.633,482	202.208,562	139.076,298	194.398,872	3.334.147,427	213.715,467	0,000	1.123.702,494	4.827.918,342	4.865.964,260
Denizcilik Yakıtları	2.346.900,125	0,000	14.698,672	1.369.802,877	892.013,614	0,000	0,000	44.239,694	2.361.598,797	2.306.056,185
Toplam	21.211.892,017	2.532.537,029	11.357.997,117	4.801.589,658	4.230.241,963	309.152,978	24.692.144,340	1.520.518,208	35.102.426,163	35.553.647,147

Kaynak: EPDK

⁽¹⁾ İTLS, İhrakiye Teslim Lisansı Sahiplerini temsil etmektedir.

⁽²⁾ Rafinerici lisansı sahiplerinin, son kullanıcılara yaptığı satışları ifade etmektedir.

⁽³⁾ Dağıtıcı lisansı sahiplerinin, bayilere, serbest kullanıcılara yaptıkları satışlar ile son kullanıcılara yaptıkları satışlarını içerir.

⁽⁴⁾ Transit rejimi kapsamındaki teslimler dâhil edilmemiştir.

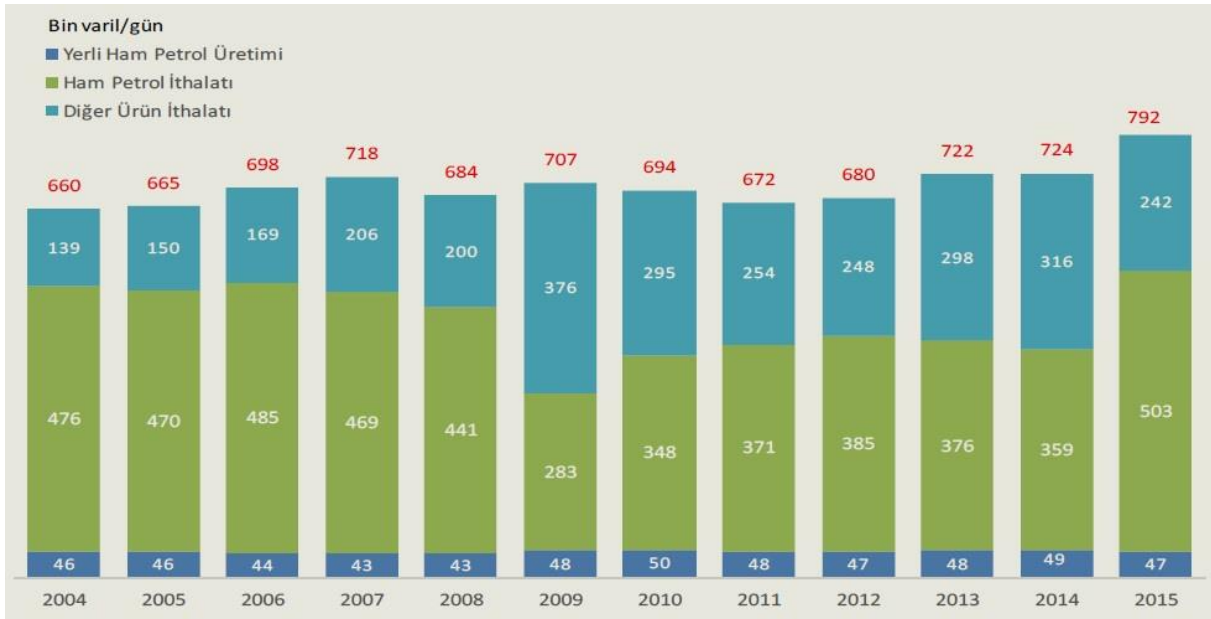
4.2. TÜRKİYE'DE AKARYAKIT ÜRETİMİ VE TÜKETİMİ

2015 yılında, Türkiye'de günlük yaklaşık 51 bin v/g ham petrol üretimi yapılmış; buna karşılık 835 bin v/g ham petrol tüketilmiş; 503 bin v/g düzeyinde ham petrol ithalatı, 242 bin v/g düzeyinde ise işlenmiş ürün ithalatı gerçekleştirilmiştir. 2014 yılına kıyasla, işlenmiş ürün ithalatı düşüş gösterirken, ham petrol ithalatı ve tüketilen ham petrol rakamı artış göstermiştir. 2015 yılında, yerli ham petrol üretiminin, toplam tüketime oranı %6,4 olarak gerçekleşmiştir.

Akaryakıt üretiminde 2016 yılında 2015 yılına göre:

- Toplam rafineri petrol ürünleri üretimi %3,11 artarak 28.731.203 ton,
- Motorin türleri üretimi %12,60 artarak 9.587.347 ton,
- Benzin türleri üretimi %0,22 azalarak 5.101.861 ton,
- Havacılık yakıtları üretimi %10,70 azalarak 4.486.633 ton olarak gerçekleşmiştir.

Şekil 8: 2004-2015 Yılları Arasında Türkiye'nin Petrol Tüketimi Ve Yerli Üretim

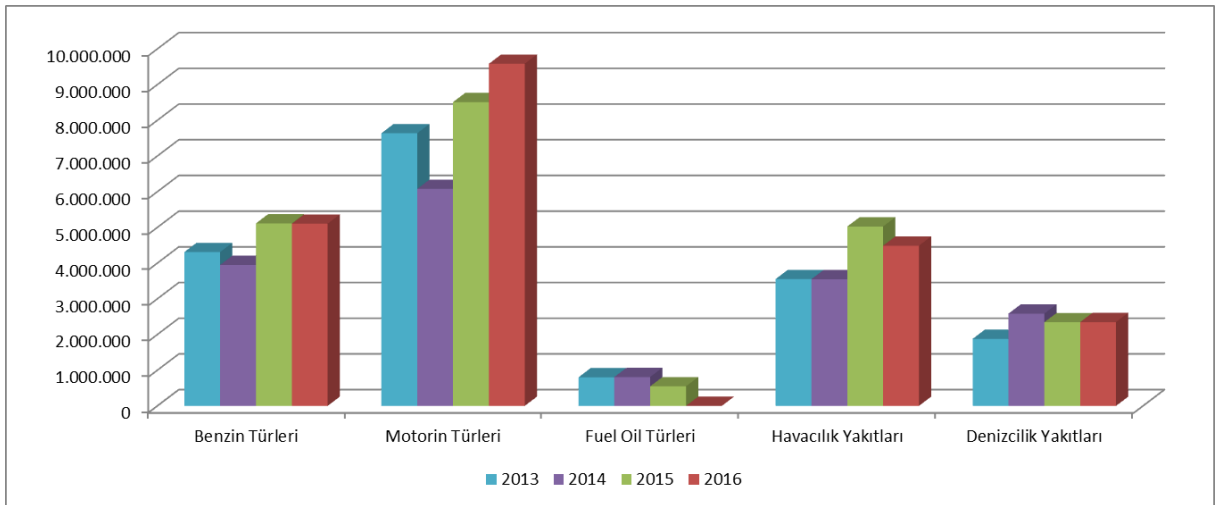
Kaynak: BP, EPDK

Ürün Adı	2015	2016	Değişim (%)
	Miktar (ton)	Miktar (ton)	
Motorin	8.509.777,000	9.582.347,449	12,60
Kurşunsuz Benzin 95 Oktan	5.105.576,000	5.090.812,429	-0,29
Jet Yakıtı (Kerosen)	5.024.287,000	4.486.633,482	-10,70
Denizcilik Yakıtı (Artık)	2.235.985,000	2.267.376,959	1,40
Yüksek Kükürtlü Fuel Oil (Kükürt oranı %'1'i geçenler)	923.745,000	290.804,219	-68,52
Kalorifer Yakıtı (Kükürt Oranı %0,1'i geçen ancak %1'i geçmeyenler)	299.557,000	277.139,503	-7,48
Denizcilik Yakıtı (Damıtık)	108.712,000	79.523,166	-26,85
Gazyağı	57.820,000	11.727,890	-79,72
Kurşunsuz Benzin 98 Oktan	7.482,000	11.048,227	47,66
Fuel Oil (Kükürt Oranı %0,1'i geçen ancak %1'i geçmeyenler)	-675.590,000	-873.793,417	-
Akaryakıtlar Toplamı	21.597.351,000	21.223.619,907	-1,73

Tablo 4: 2015 ve 2016 Yıllarında Akaryakıt Üretiminin Karşılaştırılması
Kaynak: EPDK

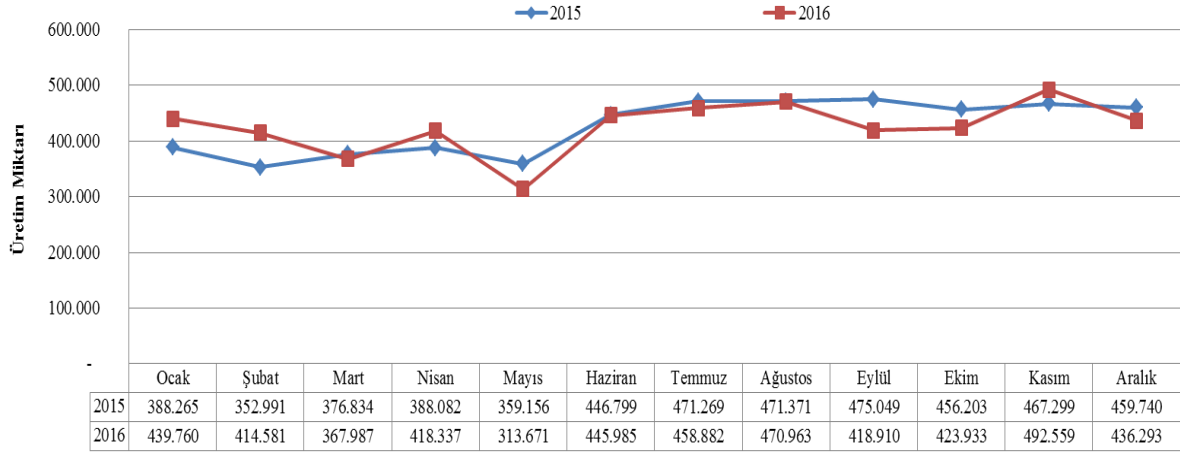
4.2.1. TÜRKİYE'DE AKARYAKIT ÇEŞİTLERİNİN ÜRETİMİ

Şekil 9: 2013, 2014, 2015 ve 2016 Yıllarında Rafinerici Üretiminin Karşılaştırılması

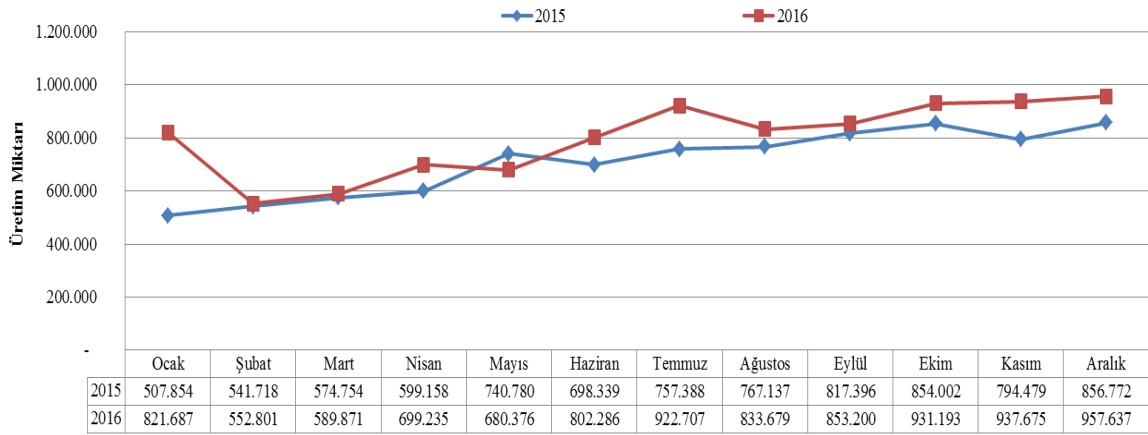
Kaynak: EPDK

Şekil 10: 2015 ve 2016 Yıllarında Benzin Türleri Üretiminin Aylara Göre Dağılımı (ton)

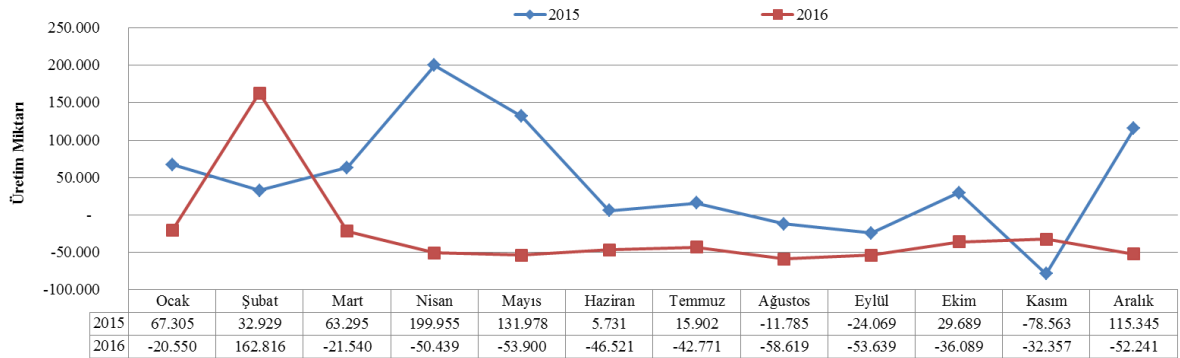
Kaynak: EPDK

Şekil 11: 2015 ve 2016 Yıllarında Motorin Türleri Üretiminin Aylara Göre Dağılımı (ton)

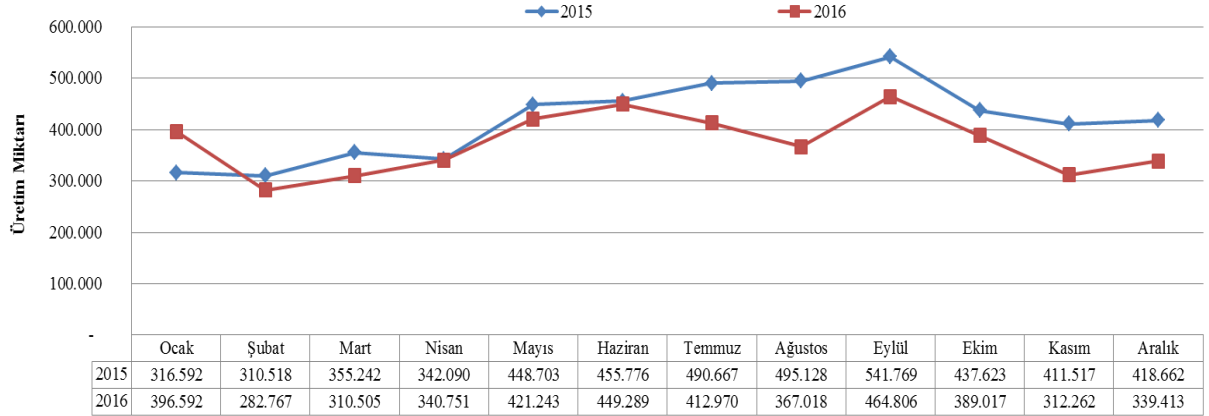
Kaynak: EPDK

Şekil 12: 2015 ve 2016 Yıllarında Fuel-Oil Türleri Üretiminin Aylara Göre Dağılımı (ton)

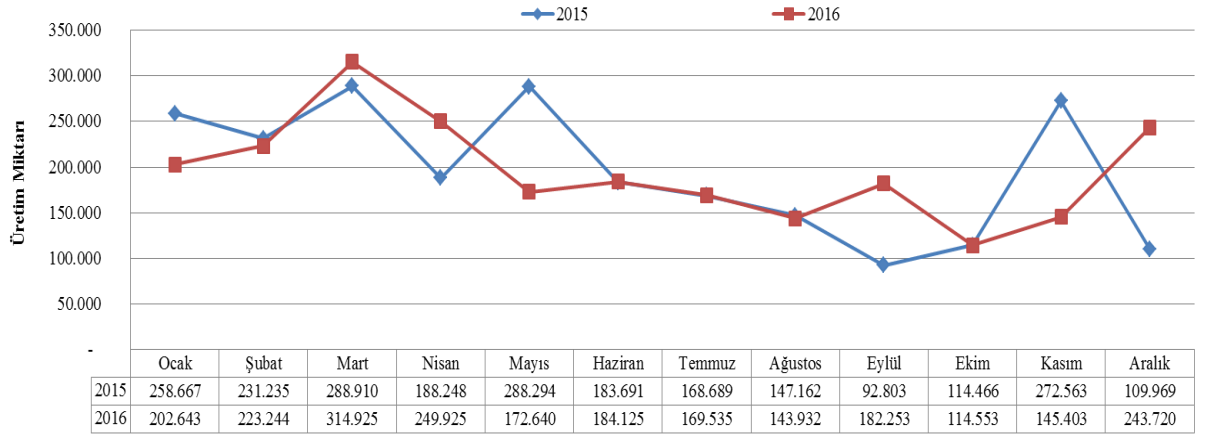
Kaynak: EPDK

Şekil 13: 2015 ve 2016 Yıllarında Havacılık Yakıtları Üretiminin Aylara Göre Dağılımı (ton)

Kaynak: EPDK

Şekil 14: 2015 ve 2016 Yıllarında Denizcilik Yakıtları Üretiminin Aylara Göre Dağılımı (ton)

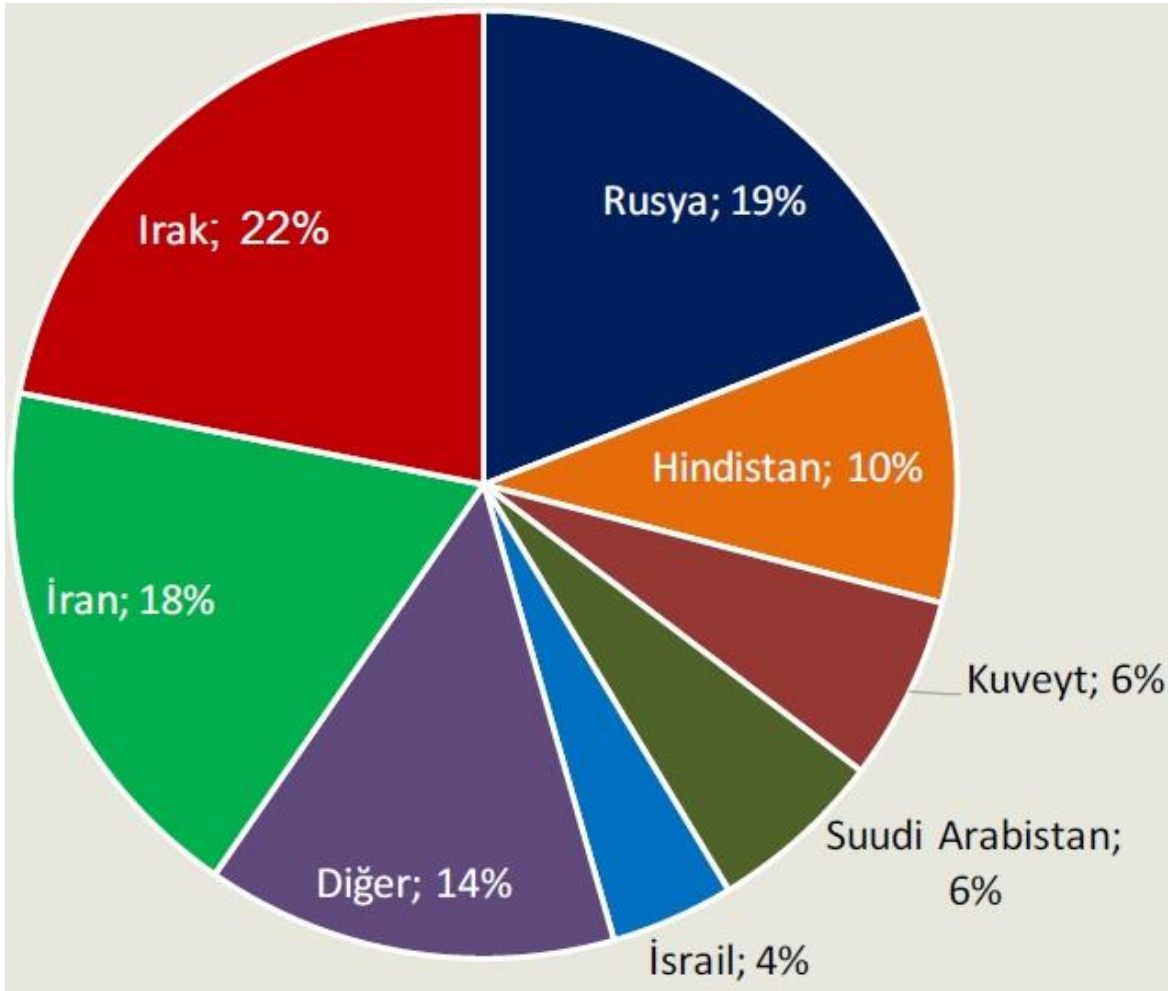
Kaynak: EPDK

4.3. TÜRKİYE'DE AKARYAKIT TİCARETİ

4.3.1. İTHALAT

2016 yılında, Türkiye'nin ithal ettiği petrolün % 86'sı yedi ülkeden gelmiştir. 2015 yılına göre Irak'tan gelen petrolün oransal olarak azaldığı, İran'ın payının biraz arttığı gözlemlenirken Rusya'dan gelen petrolün payı %1 artmıştır. Petrol ithalat oranı azalmakla birlikte Irak, %22'lik payla yine ilk sırada yer alırken, Rusya %19 ile ikinci, İran %18 ile üçüncü sırada yer almıştır. Irak, Rusya ve İran ile birlikte Hindistan, Suudi Arabistan ve İsrail 2015 yılına benzer olarak önemli miktarda petrol ithal edilen ülkeler olmaya devam ederken 2016'da Kuveyt bu ülkelere katılmıştır. 2016'da ithal edilen petrolün %6'sının Kuveyt'ten ithal edildiği gözlenmektedir.

Şekil 15: 2016 Yılında Türkiye'nin İthal Ettiği Petrolün Kaynak Ülkelere Göre Dağılımı

Kaynak: TP

Tablo 5: Ülkelere Göre İthalat Miktarları (ton)

Ülke	Ham Petrol	Motorin Türleri	Fuel Oil Türleri	Havacılık Yakıtları	Denizcilik Yakıtları	Diğer Ürünler	Toplam	Pay (%)
Irak	9.251.527,720	-	-	-	-	-	9.251.527,720	23,09
Rusya Federasyonu	3.234.933,137	3.458.941,986	-	-	1.837,085	1.068.446,234	7.764.158,442	19,38
İran	6.939.096,535	-	-	-	-	-	6.939.096,535	17,32
Hindistan	-	3.854.735,363	2.757,866	129.323,594	-	-	3.986.816,823	9,95
Kuveyt	2.527.031,850	-	-	-	-	-	2.527.031,850	6,31
Suudi Arabistan	2.168.912,417	200.927,922	-	42.922,891	-	-	2.412.763,230	6,02
İsrail	-	1.680.990,671	10.060,000	5.086,000	12.861,587	-	1.708.998,258	4,27
Bulgaristan	-	894.763,800	-	-	-	-	894.763,800	2,23
İtalya	30.800,252	686.432,872	1.564,270	15.046,290	-	-	733.843,684	1,83
İspanya	-	23.827,822	702.465,102	-	-	-	726.292,924	1,81
Yunanistan	75.362,545	597.427,002	-	21.917,738	-	-	694.707,285	1,73
Kazakistan	600.386,719	-	-	-	-	-	600.386,719	1,50
Hollanda	-	302.306,562	85.823,800	-	-	80.254,945	468.385,307	1,17
Belçika	-	98.214,219	165.100,753	-	-	17.708,868	281.023,840	0,70
Mısır	129.933,982	3.000,000	-	73.766,573	-	-	206.700,555	0,52
Romanya	-	177.994,848	-	6.671,058	-	5.479,114	190.145,020	0,47
Birleşik Arap Emirlikleri	-	127.267,517	-	-	-	-	127.267,517	0,32

Ülke	Ham Petrol	Motorin Türleri	Fuel Oil Türleri	Havacılık Yakıtları	Denizcilik Yakıtları	Diğer Ürünler	Toplam	Pay (%)
A.B.D.	-	117.737,946	-	-	-	-	117.737,946	0,29
Fransa	-	-	65.848,120	-	-	4.000,000	69.848,120	0,17
İngiltere	-	12.967,596	44.316,988	-	-	-	57.284,584	0,14
Bahreyn	-	-	-	42.993,506	-	-	42.993,506	0,11
Çeşitli	-	41.821,822	-	-	-	-	41.821,822	0,10
Azerbaycan	-	-	-	-	-	32.664,099	32.664,099	0,08
Portekiz	-	1.140,858	30.255,981	-	-	-	31.396,839	0,08
Malta	-	29.860,619	-	-	-	-	29.860,619	0,07
Ukrayna	-	29.814,485	-	-	-	-	29.814,485	0,07
Cezayir	-	-	26.842,940	-	-	-	26.842,940	0,07
Çin	-	25.912,082	-	-	-	-	25.912,082	0,06
İsveç	-	-	17.981,157	-	-	-	17.981,157	0,04
Almanya	-	-	4.598,646	-	-	6.928,393	11.527,039	0,03
Danimarka	-	-	6.000,000	-	-	-	6.000,000	0,01
İsviçre	-	4.723,000	-	-	-	-	4.723,000	0,01
Estonya	-	-	-	2.976,660	-	-	2.976,660	0,01
Polonya	-	-	-	511,114	-	-	511,114	0,00

Ülke	Ham Petrol	Motorin Türleri	Fuel Oil Türleri	Havacılık Yakıtları	Denizcilik Yakıtları	Diğer Ürünler	Toplam	Pay (%)
Türkiye	-	126,000	-	-	-	-	126,000	0,00
Panama	-	-	-	35,395	-	-	35,395	0,00
İrlanda	-	-	-	34,041	-	-	34,041	0,00
Toplam	24.957.985,157	12.370.934,991	1.163.615,623	341.284,860	14.698,672	1.215.481,653	40.064.000,956	100

Kaynak: EPDK

Tablo 6: Lisans Sahiplerine Göre İthalat Miktarları (ton)

Lisans Sahibinin Unvanı	Ham Petrol	Motorin Türleri	Fuel Oil Türleri	Havacılık Yakıtları	Denizcilik Yakıtları	Diğer Ürünler	Toplam	Pay (%)
TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.	24.957.985,157	1.236.185,522	1.094.142,945	202.208,562	-	1.215.480,583	28.706.002,769	71,65
OMV PETROL OFİSİ A.Ş.	-	3.343.044,171	-	133.105,338	14.698,672	-	3.490.848,181	8,71
OPET PETROLÇÜLÜK A.Ş.	-	2.219.910,670	40.338,678	-	-	-	2.260.249,348	5,64
SHELL & TURCAS PETROL A.Ş.	-	2.163.141,305	60,000	-	-	-	2.163.201,305	5,40
BP PETROLLERİ A.Ş.	-	722.480,000	29.074,000	5.086,000	-	1,070	756.641,070	1,89
TOTAL OIL TÜRKİYE A.Ş.	-	671.548,040	-	-	-	-	671.548,040	1,68
TP PETROL DAĞITIM A.Ş.	-	612.263,413	-	-	-	-	612.263,413	1,53
AYTEMİZ AKARYAKIT DAĞITIM A.Ş.	-	398.219,544	-	-	-	-	398.219,544	0,99
ALTINBAŞ PETROL VE TİC. A.Ş.	-	218.139,304	-	-	-	-	218.139,304	0,54
BALPET PETROL ÜRÜNLERİ TAŞIMACILIK SAN. VE TİC. A.Ş.	-	155.182,269	-	-	-	-	155.182,269	0,39
LUKOİL EURASIA PETROL A.Ş.	-	148.110,787	-	-	-	-	148.110,787	0,37
AKPET AKARYAKIT DAĞITIM A.Ş.	-	137.942,915	-	-	-	-	137.942,915	0,34

Lisans Sahibinin Unvanı	Ham Petrol	Motorin Türleri	Fuel Oil Türleri	Havacılık Yakıtları	Denizcilik Yakıtları	Diğer Ürünler	Toplam	Pay (%)
KADOOĞLU PETROLCÜLÜK TAŞIMACILIK TİC. SAN. İTHALAT VE İHRACAT A.Ş.	-	112.390,663	-	-	-	-	112.390,663	0,28
SİYAM PETROLCÜLÜK SAN. VE TİC. A.Ş. (S OIL)	-	74.094,000	-	-	-	-	74.094,000	0,18
ENERJİ PETROL ÜRÜNLERİ PAZARLAMA A.Ş.	-	38.135,151	-	-	-	-	38.135,151	0,10
YÖRPET AKARYAKIT DAĞITIM SAN. VE TİC. A.Ş.	-	25.918,063	-	-	-	-	25.918,063	0,06
TURKUAZ PETROL ÜRÜNLERİ A.Ş.	-	24.885,189	-	-	-	-	24.885,189	0,06
ASTPET AKARYAKIT ÜRÜNLERİ SAN. VE TİC. A.Ş.	-	20.942,333	-	-	-	-	20.942,333	0,05
N-PET PETROL ÜRÜNLERİ PAZARLAMA NAKLİYE SAN. TİC. VE DAĞITIM LİMİTED ŞİRKETİ	-	14.943,653	-	-	-	-	14.943,653	0,04
PETLINE PETROL ÜRÜNLERİ TİC. A.Ş.	-	13.890,330	-	-	-	-	13.890,330	0,03
KALELİ BEST OİL PETROLCÜLÜK TİC. A.Ş.	-	11.033,733	-	-	-	-	11.033,733	0,03
PLUSPET PETROL A.Ş.	-	3.879,221	-	-	-	-	3.879,221	0,01
TERMOPET AKARYAKIT NAKLİYAT VE TİC. LİTD. ŞTİ.	-	2.860,716	-	-	-	-	2.860,716	0,01
CANPET PETROL ÜRÜNLERİ SAN. VE TİC. A.Ş.	-	900,000	-	-	-	-	900,000	0,00
TEKOİL AKARYAKIT DAĞITIM TAŞIMACILIK İNŞAAT SAN. VE TİC. A.Ş.	-	894,000	-	-	-	-	894,000	0,00
SGL DENİZCİLİK DENİZ VE KARA TAŞIMACILIĞI PETROL VE PETROL ÜRÜNLERİ MADENCİLİK TURİZM İNŞAAT SAN. VE TİC. LİMİTED ŞİRKETİ	-	-	-	546,946	-	-	546,946	0,00
GÖKÇEN HAVACILIK TAŞIMACILIK EĞİTİM VE PETROL ÜRÜNLERİ TİC. A.Ş.	-	-	-	338,014	-	-	338,014	0,00
Toplam	24.957.985,157	12.370.934,991	1.163.615,623	341.284,860	14.698,672	1.215.481,653	40.064.000,956	100

Kaynak: EPDK

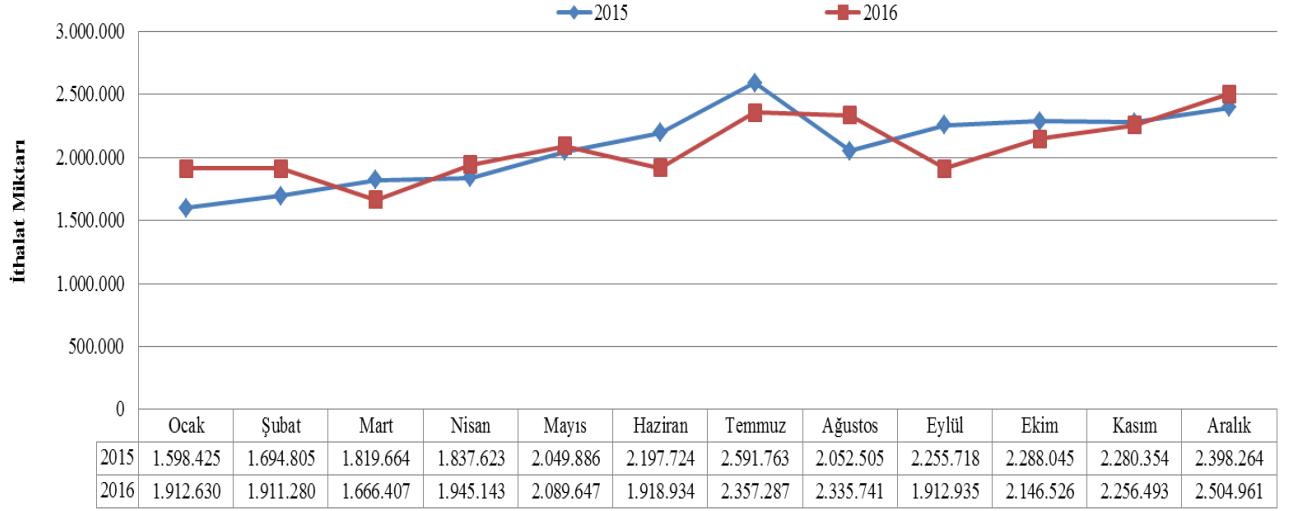
4.3.1.1. TÜRKİYE'DE AKARYAKIT ÇEŞİTLERİNİN İTHALATI

Tablo 7: 2015 ve 2016 Yıllarında Toplam İthalatın Karşılaştırması

Ürün Türü	2015		2016		Değişim (%)
	Miktar (ton)	Pay (%)	Miktar (ton)	Pay (%)	
Ham Petrol	25.064.776,000	63,25	24.957.985,157	62,30	-0,43
Motorin Türleri	11.891.847,000	30,01	12.370.934,991	30,88	4,03
Fuel Oil Türleri	919.709,000	2,32	1.163.615,623	2,90	26,52
Havacılık Yakıtları	166.296,000	0,42	341.284,860	0,85	105,23
Denizcilik Yakıtları	75.954,000	0,19	14.698,672	0,04	-80,65
Diğer Ürünler	1.512.096,000	3,82	1.215.481,653	3,03	-19,62
Toplam	39.630.678,000	100	40.064.000,956	100	1,09

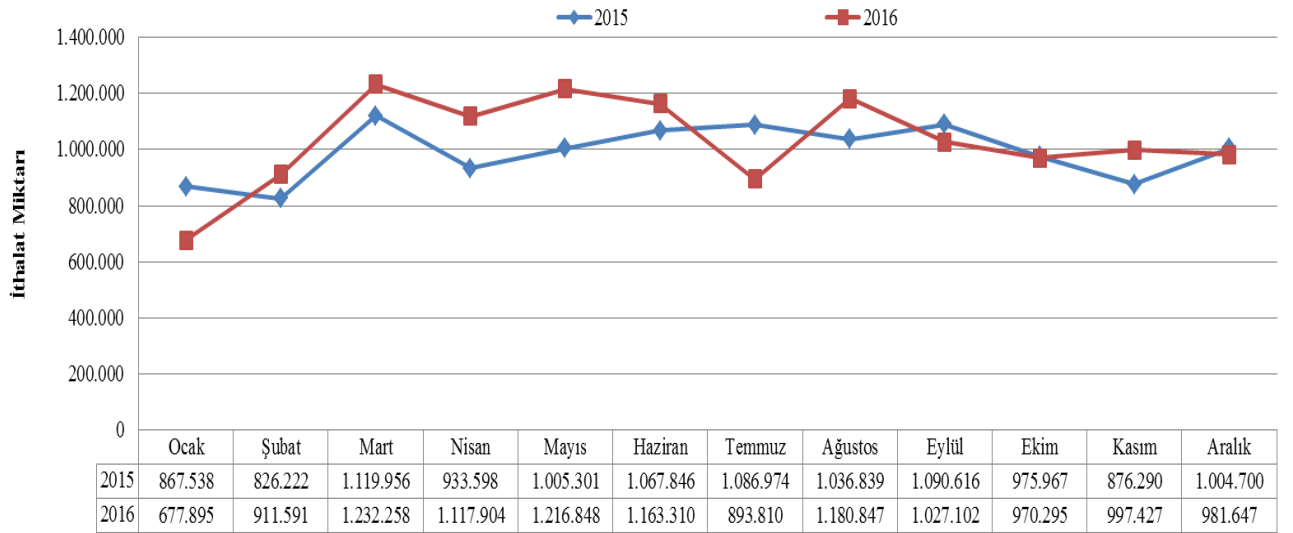
Kaynak: EPDK

Şekil 16: 2015 ve 2016 Yıllarında Ham Petrol İthalatının Aylara Göre Dağılımı (ton)

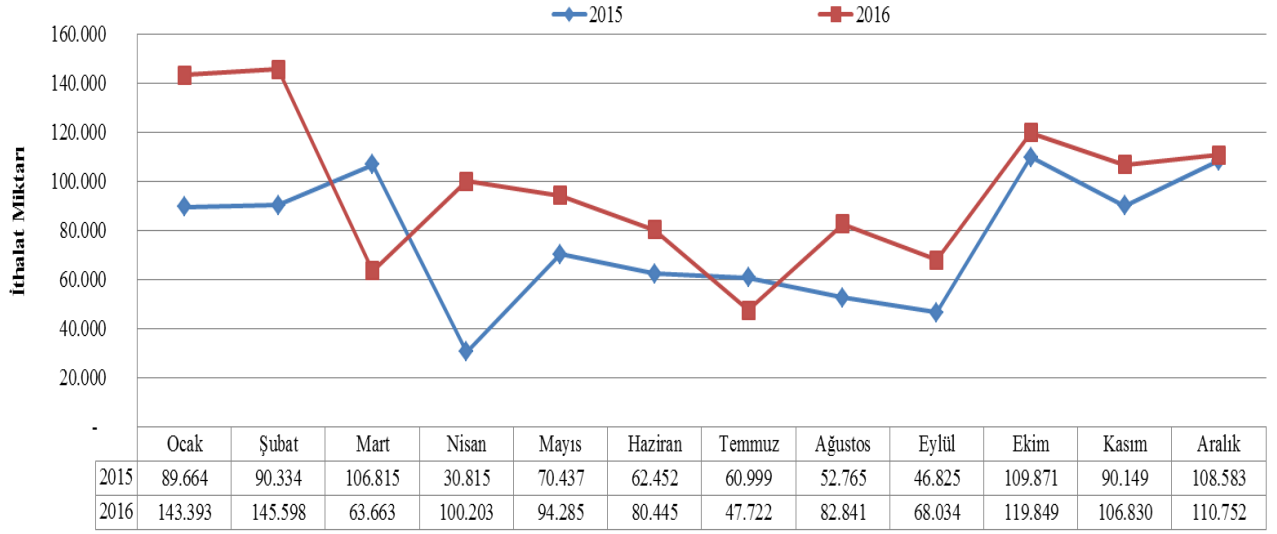
Kaynak: EPDK

Şekil 17: 2015 ve 2016 Yıllarında Motorin Türleri İthalatının Aylara Göre Dağılımı (ton)

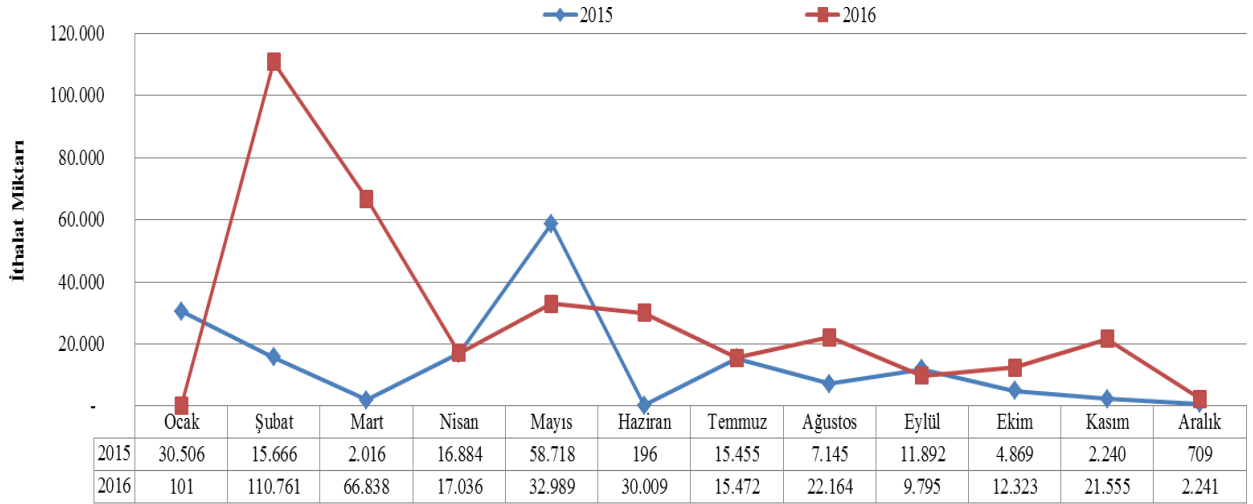
Kaynak: EPDK

Şekil 18: 2015 ve 2016 Yıllarında Fuel-Oil Türleri İthalatının Aylara Göre Dağılımı (ton)

Kaynak: EPDK

Şekil 19: 2015 ve 2016 Yıllarında Havacılık Yakıtları İthalatının Aylara Göre Dağılımı (ton)

Kaynak: EPDK

4.3.2. İHRACAT

Tablo 8: Ülkelere Göre İhracat Miktarları (ton)

Ülke	Benzin Türleri	Motorin Türleri	Fuel Oil Türleri	Havacılık Yakıtları	Denizcilik Yakıtları	Diğer Ürünler	Toplam	Pay (%)
Çeşitli	-	-	-	2.269.683,888	42.694,527	-	2.312.378,415	23,87
Mısır	1.037.388,834	166,008	-	94,008	57.548,096	-	1.095.196,946	11,30
Singapur	-	-	89.859,422	63,503	404.633,019	202.347,935	696.903,879	7,19
Malta	-	14,844	159.256,673	10.318,975	489.000,945	9.045,873	667.637,310	6,89
Birleşik Arap Emirlikleri	522.137,582	-	-	35.788,509	6.726,378	100.964,378	665.616,847	6,87
Suudi Arabistan	380.607,879	-	-	45.242,929	162.679,373	32.910,949	621.441,130	6,41
Almanya	-	-	-	354.820,192	2.720,576	-	357.540,768	3,69
İspanya	34.827,146	93,095	-	30.182,283	225.760,998	-	290.863,522	3,00
Hollanda	172.864,242	-	-	47.581,399	9.141,482	55.815,372	285.402,495	2,95
Yunanistan	155.949,576	2.447,424	-	4.160,703	51.509,156	65.774,548	279.841,407	2,89
Cebelitarık	67.068,079	-	-	59.788,717	122.657,290	-	249.514,086	2,58
İtalya	771,399	28,910	-	63.328,685	183.587,612	-	247.716,606	2,56
K.K.T.C.	64.226,308	67.346,127	-	56.471,865	1.994,881	-	190.039,181	1,96
İngiltere	129.346,972	-	-	47.525,035	7.256,290	-	184.128,297	1,90
A.B.D.	64.948,058	10,706	-	2.371,042	9.499,932	79.886,836	156.716,574	1,62

Ülke	Benzin Türleri	Motorin Türleri	Fuel Oil Türleri	Havacılık Yakıtları	Denizcilik Yakıtları	Diğer Ürünler	Toplam	Pay (%)
Fransa	-	56,699	32.885,341	31.564,648	50.921,665	-	115.428,353	1,19
Ukrayna	-	19,258	-	57.668,765	43.920,211	-	101.608,234	1,05
Rusya Federasyonu	2.877,334	19,814	-	33.134,016	44.412,190	-	80.443,354	0,83
Türkiye	-	-	-	8.182,216	68.445,930	-	76.628,146	0,79
Namibya	68.848,834	-	-	-	-	-	68.848,834	0,71
Tunus	62.762,760	-	-	48,223	5.434,105	-	68.245,088	0,70
Lübnan	-	43,817	-	46.190,329	8.383,683	-	54.617,829	0,56
Belçika	-	-	-	9.452,803	4.099,325	33.970,200	47.522,328	0,49
Cezayir	25.118,360	-	-	13.538,952	7.900,048	-	46.557,360	0,48
Malezya	-	-	-	27,756	-	43.951,481	43.979,237	0,45
İsrail	-	198,420	-	12.228,060	27.209,152	-	39.635,632	0,41
Ürdün	34.863,350	-	-	2.691,674	1.857,047	-	39.412,071	0,41
Fas	30.152,306	-	-	297,925	5.207,200	-	35.657,431	0,37
Endonezya	-	-	-	-	3.146,045	31.919,146	35.065,191	0,36
Güney Afrika Cumhuriyeti	33.303,743	-	-	292,591	500,000	-	34.096,334	0,35
Çin	-	-	-	25.040,672	8.374,557	-	33.415,229	0,34
Romanya	-	-	-	2.154,488	27.348,292	-	29.502,780	0,30

Ülke	Benzin Türleri	Motorin Türleri	Fuel Oil Türleri	Havacılık Yakıtları	Denizcilik Yakıtları	Diğer Ürünler	Toplam	Pay (%)
Tayvan	-	-	-	28.477,817	172,367	-	28.650,184	0,30
Azerbaycan	-	-	-	27.405,466	995,760	-	28.401,226	0,29
Sri Lanka	-	-	-	22.253,747	1.065,000	-	23.318,747	0,24
Hindistan	-	-	-	411,380	21.874,725	-	22.286,105	0,23
Panama	-	-	-	-	20.691,657	-	20.691,657	0,21
Gürcistan	-	-	-	7.942,256	9.951,493	-	17.893,749	0,18
Danimarka	-	-	-	12.114,534	5.166,161	-	17.280,695	0,18
Liberya	-	-	-	-	15.659,879	-	15.659,879	0,16
İran	-	-	-	12.736,305	2.471,337	-	15.207,642	0,16
Irak	-	900,000	-	14.148,937	125,000	-	15.173,937	0,16
Libya	-	-	-	1.854,365	12.428,823	-	14.283,188	0,15
Polonya	-	-	-	13.582,191	-	-	13.582,191	0,14
Maldivler	-	-	-	13.481,762	-	-	13.481,762	0,14
Kazakistan	-	-	-	12.818,092	-	-	12.818,092	0,13
Norveç	-	-	-	10.394,856	2.347,000	-	12.741,856	0,13
Bulgaristan	-	-	-	827,125	10.646,734	96,600	11.570,459	0,12
Güney Kore	-	-	-	10.322,872	489,000	-	10.811,872	0,11

Ülke	Benzin Türleri	Motorin Türleri	Fuel Oil Türleri	Havacılık Yakıtları	Denizcilik Yakıtları	Diğer Ürünler	Toplam	Pay (%)
Kuveyt	-	-	-	9.145,947	573,700	-	9.719,647	0,10
Özbekistan	-	-	-	9.475,220	-	-	9.475,220	0,10
İsveç	-	-	-	7.914,579	-	-	7.914,579	0,08
İsviçre	-	-	-	5.341,188	484,000	-	5.825,188	0,06
Bangladeş	-	-	-	-	5.609,185	-	5.609,185	0,06
Portekiz	-	-	-	217,440	5.015,763	-	5.233,203	0,05
Katar	-	-	-	4.641,504	300,000	-	4.941,504	0,05
Antigua ve Bermuda	-	-	-	-	4.606,722	-	4.606,722	0,05
Marshall Adaları	-	-	-	-	4.366,794	-	4.366,794	0,05
Cayman Adaları	-	-	-	-	3.942,372	-	3.942,372	0,04
Belize	-	-	-	-	3.823,780	-	3.823,780	0,04
Avusturya	-	-	-	3.564,291	-	-	3.564,291	0,04
Türkmenistan	-	-	-	3.402,580	-	-	3.402,580	0,04
Arnavutluk	-	-	-	2.323,336	942,358	-	3.265,694	0,03
Etiyopya	-	-	-	1.439,210	1.685,660	-	3.124,870	0,03
Tayland	-	-	-	10,888	3.045,000	-	3.055,888	0,03
İrlanda	-	-	-	816,748	2.222,673	-	3.039,421	0,03

Ülke	Benzin Türleri	Motorin Türleri	Fuel Oil Türleri	Havacılık Yakıtları	Denizcilik Yakıtları	Diğer Ürünler	Toplam	Pay (%)
Finlandiya	-	-	-	3.017,284	-	-	3.017,284	0,03
Bahama	-	-	-	-	2.955,000	-	2.955,000	0,03
Sierra Leone	-	-	-	-	2.441,515	-	2.441,515	0,03
Hırvatistan	-	-	-	1.086,400	1.266,500	-	2.352,900	0,02
Makedonya	-	-	-	2.322,158	-	-	2.322,158	0,02
Lüksemburg	-	-	-	1.749,486	442,000	-	2.191,486	0,02
Tacikistan	-	-	-	2.118,745	-	-	2.118,745	0,02
Filipinler	-	-	-	-	2.050,000	-	2.050,000	0,02
Brezilya	-	-	-	-	2.027,778	-	2.027,778	0,02
Slovenya	-	-	-	58,785	1.852,551	-	1.911,336	0,02
Meksika	-	-	-	-	1.868,864	-	1.868,864	0,02
Komor Adaları	-	-	-	-	1.854,760	-	1.854,760	0,02
Cook Adaları	-	-	-	-	1.823,110	-	1.823,110	0,02
Kongo	-	-	-	12,000	1.802,000	-	1.814,000	0,02
Moldova	-	-	-	23,757	1.769,965	-	1.793,722	0,02
Belarus	-	-	-	1.754,100	-	-	1.754,100	0,02
Estonya	-	-	-	1.669,779	-	-	1.669,779	0,02

Ülke	Benzin Türleri	Motorin Türleri	Fuel Oil Türleri	Havacılık Yakıtları	Denizcilik Yakıtları	Diğer Ürünler	Toplam	Pay (%)
Sudan	-	-	-	88,864	1.542,000	-	1.630,864	0,02
Sırbistan	-	-	-	1.458,156	95,000	-	1.553,156	0,02
Togo	-	-	-	-	1.531,041	-	1.531,041	0,02
Suriye	-	-	-	-	1.355,000	-	1.355,000	0,01
Çek Cumhuriyeti	-	-	-	1.315,417	-	-	1.315,417	0,01
Litvanya	-	-	-	1.255,328	-	-	1.255,328	0,01
Afganistan	-	-	-	1.115,421	75,000	-	1.190,421	0,01
Pakistan	-	-	-	244,221	904,700	-	1.148,921	0,01
St. Kitts ve Nevis	-	-	-	-	1.081,800	-	1.081,800	0,01
Macaristan	-	-	-	1.072,501	-	-	1.072,501	0,01
Cibuti	-	-	-	-	1.049,133	-	1.049,133	0,01
Tanzanya	-	-	-	-	911,840	-	911,840	0,01
Karadağ	-	16,480	-	0,795	835,400	-	852,675	0,01
Gana	-	-	-	-	728,275	-	728,275	0,01
Kamboçya	-	-	-	-	689,250	-	689,250	0,01
Yemen	-	-	-	42,017	500,000	-	542,017	0,01
Japonya	-	-	-	-	499,366	-	499,366	0,01

Ülke	Benzin Türleri	Motorin Türleri	Fuel Oil Türleri	Havacılık Yakıtları	Denizcilik Yakıtları	Diğer Ürünler	Toplam	Pay (%)
Monako	-	-	-	-	475,000	-	475,000	0,00
Umman	-	-	-	293,218	100,000	-	393,218	0,00
Kolombiya	-	-	-	-	303,707	-	303,707	0,00
Peru	-	-	-	-	265,000	-	265,000	0,00
Vanuatu	-	-	-	-	264,000	-	264,000	0,00
Tuvalu	-	-	-	-	238,375	-	238,375	0,00
St.Vincent ve Grenadinler	-	-	-	-	225,000	-	225,000	0,00
İngiliz Virjin Adaları	-	-	-	4,000	220,000	-	224,000	0,00
Zambiya	-	-	-	-	199,513	-	199,513	0,00
Kırgızistan	-	-	-	151,192	-	-	151,192	0,00
Senegal	-	-	-	44,505	87,100	-	131,605	0,00
Nijerya	-	-	-	75,460	40,000	-	115,460	0,00
Kanada	-	-	-	115,009	-	-	115,009	0,00
Uganda	-	-	-	96,963	-	-	96,963	0,00
Bolivya	-	-	-	-	92,000	-	92,000	0,00
Eritre	-	-	-	-	80,000	-	80,000	0,00
Bahreyn	-	-	-	75,102	-	-	75,102	0,00

Ülke	Benzin Türleri	Motorin Türleri	Fuel Oil Türleri	Havacılık Yakıtları	Denizcilik Yakıtları	Diğer Ürünler	Toplam	Pay (%)
Kenya	-	-	-	74,625	-	-	74,625	0,00
Slovakya	-	-	-	60,723	-	-	60,723	0,00
İzlanda	-	-	-	47,922	-	-	47,922	0,00
Serbest Bölge	-	43,031	-	-	-	-	43,031	0,00
Bosna-Hersek	-	-	-	35,423	-	-	35,423	0,00
Seyşeller	-	-	-	25,230	-	-	25,230	0,00
Avustralya	-	-	-	19,000	-	-	19,000	0,00
Ermenistan	-	-	-	10,278	-	-	10,278	0,00
Angola	-	-	-	6,844	-	-	6,844	0,00
Guatemala	-	-	-	4,000	-	-	4,000	0,00
Nikaragua	-	-	-	2,104	-	-	2,104	0,00
Yeni Zelanda	-	-	-	-	2,000	-	2,000	0,00
Toplam	2.888.062,762	71.404,633	282.001,436	3.528.546,299	2.261.816,491	656.683,318	9.688.514,939	100

Kaynak: EPDK

Lisans Sahibinin Unvanı	Benzin Türleri	Motorin Türleri	Fuel Oil Türleri	Havacılık Yakıtları	Denizcilik Yakıtları	Diğer Ürünler	Toplam	Pay (%)
TÜPRAŞ, TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.	2.888.062,762	67.323,711	282.001,436	194.398,872	1.369.802,877	656.586,718	5.458.176,376	56,34
THY OPET HAVACILIK YAKITLARI A.Ş.	-	-	-	2.401.256,979	-	-	2.401.256,979	24,78
OMV PETROL OFİSİ A.Ş.	-	3.180,922	-	752.235,758	252.212,663	-	1.007.629,343	10,40
ENERJİ PETROL DENİZCİLİK TİC. VE SAN. A.Ş.	-	-	-	-	319.672,837	-	319.672,837	3,30
SOCAR TURKEY PETROL ENERJİ DAĞITIM SAN. VE TİC. A.Ş.	-	-	-	99.449,111	95.398,647	-	194.847,758	2,01
CYE PETROL TİC. LİMİTED ŞİRKETİ	-	-	-	-	153.255,827	-	153.255,827	1,58
THE SHELL COMPANY OF TURKEY LİMİTED MERKEZİ LONDRA TÜRKİYE ŞUBESİ	-	-	-	68.105,684	-	-	68.105,684	0,70
TECO PETROLCÜLÜK SAN. VE TİC. A.Ş.	-	-	-	-	36.354,965	-	36.354,965	0,38
ARKAS PETROL ÜRÜNLERİ VE TİC. A.Ş.	-	-	-	-	30.956,098	-	30.956,098	0,32
BP PETROLLERİ A.Ş.	-	-	-	11.602,339	-	-	11.602,339	0,12
ÇANAKKALE LİMAN İŞLETMESİ SAN. VE TİC. A.Ş.	-	-	-	-	2.459,533	-	2.459,533	0,03
AS-MİRA PETROL VE KİMYA ÜRÜNLERİ NAKLİYE SAN. VE TİC. A.Ş.	-	-	-	-	1.703,044	-	1.703,044	0,02
LUKOİL JET YAKITI DAĞITIM VE TİC. LİMİTED ŞİRKETİ	-	-	-	1.075,756	-	-	1.075,756	0,01
CANPET PETROL ÜRÜNLERİ SAN. VE TİC. A.Ş.	-	900,000	-	-	-	-	900,000	0,01
ZONAİR İHRAKİYE AKARYAKIT MADENİ YAĞ LPG SAN. VE TİC. LİMİTED ŞİRKETİ	-	-	-	421,800	-	-	421,800	0,00
MAYSA YAĞ SAN. A.Ş.	-	-	-	-	-	96,600	96,600	0,00
Toplam	2.888.062,762	71.404,633	282.001,436	3.528.546,299	2.261.816,491	656.683,318	9.688.514,939	100

Tablo 9: Lisans Sahiplerine Göre İhracat Miktarları (ton)

Kaynak: EPDK

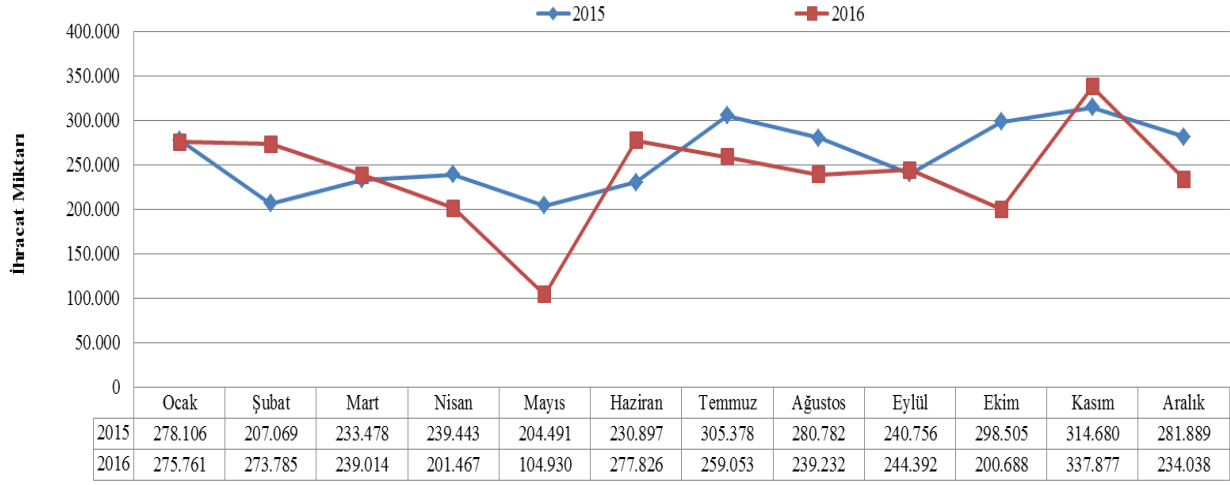
4.3.2.1. TÜRKİYE'DE AKARYAKIT ÇEŞİTLERİNİN İHRACATI

Tablo 10: 2015 ve 2016 Yıllarında Toplam İhracatın Karşılaştırması

Ürün Türü	2015		2016		Değişim (%)
	Miktar (ton)	Pay (%)	Miktar (ton)	Pay (%)	
Benzin Türleri	3.115.474,000	28,83	2.888.062,762	29,81	-7,30
Motorin Türleri	27.526,000	0,25	71.404,633	0,74	159,41
Fuel Oil Türleri	982.337,000	9,09	282.001,436	2,91	-71,29
Havacılık Yakıtları	3.757.478,000	34,77	3.528.546,299	36,42	-6,09
Denizcilik Yakıtları	2.434.117,000	22,53	2.261.816,491	23,35	-7,08
Diğer Ürünler	488.645,000	4,52	656.683,318	6,78	34,39
Toplam	10.805.577,000	100	9.688.514,939	100	-10,34

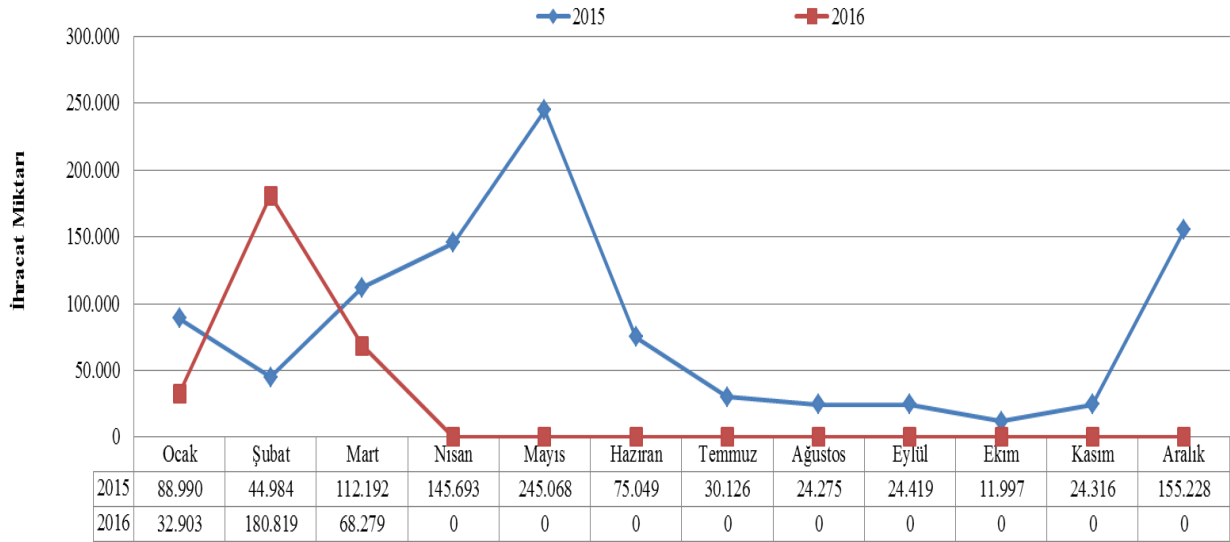
Kaynak: EPDK

Şekil 20: 2015 ve 2016 Yıllarında Benzin Türleri İhracatının Aylara Göre Dağılımı (ton)

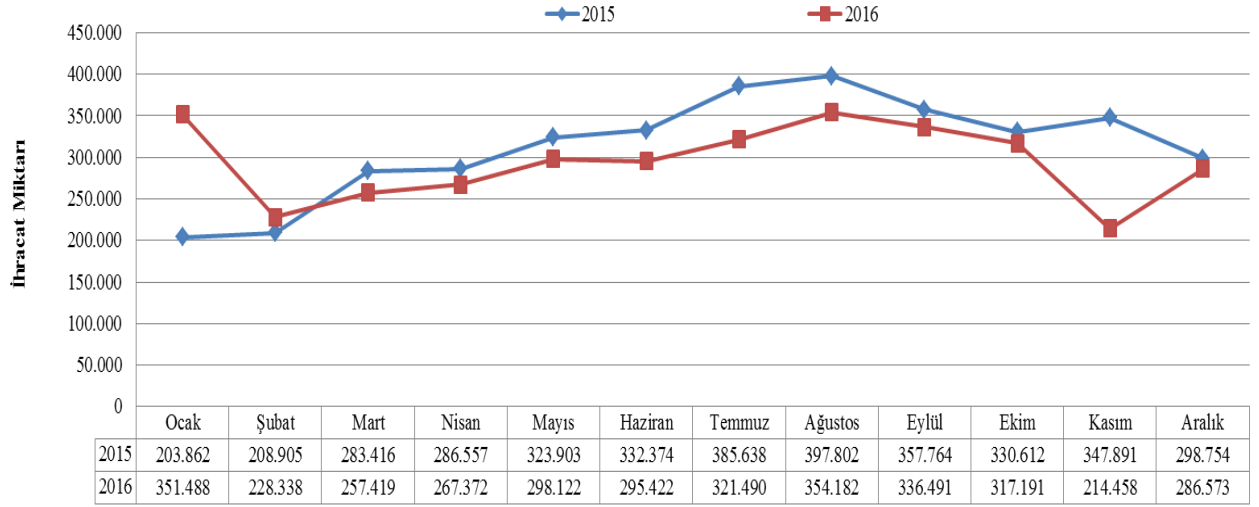
Kaynak: EPDK

Şekil 21: 2015 ve 2016 Yıllarında Fuel-Oil Türleri İhracatının Aylara Göre Dağılımı (ton)

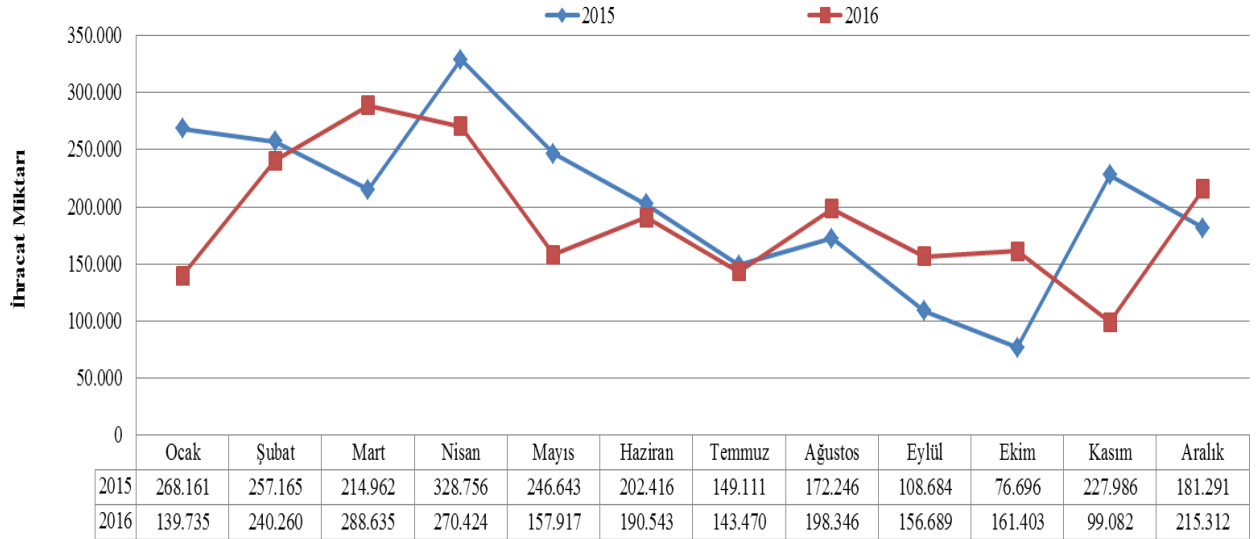
Kaynak: EPDK

Şekil 22: 2015 ve 2016 Yıllarında Havacılık Yakıtları İhracatının Aylara Göre Dağılımı (ton)

Kaynak: EPDK

Şekil 23: 2015 ve 2016 Yıllarında Denizcilik Yakıtları İhracatının Aylara Göre Dağılımı (ton)

Kaynak: EPDK

4.3.3. YURT İÇİ SATIŞLAR

Tablo 11: İllere Göre Yurt İçi Satışlar

İl	Benzin Türleri	Motorin Türleri	Fuel Oil Türleri	Havacılık Yakıtları	Denizcilik Yakıtları	Gazyağı	Diğer Ürünler	Toplam	Pay (%)
İSTANBUL	529.398,111	4.026.170,028	69.330,632	468.323,005	9.753,118	381,184	0,000	5.103.356,078	19,10
ANKARA	200.725,651	1.814.282,848	113.568,928	320.176,876	0,000	1.555,097	179.898,085	2.630.207,484	9,84
İZMİR	143.694,039	1.242.643,624	64.893,887	134.088,245	17.400,062	2.165,120	0,000	1.604.884,977	6,01
KOCAELİ	62.657,397	860.672,961	2.991,190	783,100	14.587,090	312,633	0,000	942.004,371	3,53
BURSA	98.900,793	829.975,485	6.629,970	3.173,773	0,000	200,884	0,000	938.880,906	3,51
ANTALYA	95.245,511	704.737,230	2.953,500	82.161,079	0,000	772,479	0,000	885.869,799	3,32
MERSİN	51.569,840	788.474,530	19.642,053	1.405,175	1.905,316	54,420	0,000	863.051,334	3,23
KONYA	47.423,649	761.731,084	3.635,990	7.043,860	0,000	3.138,729	0,000	822.973,313	3,08
ADANA	51.033,983	553.688,808	12.241,240	38.215,650	0,000	295,263	0,000	655.474,944	2,45
GAZİANTEP	41.055,526	493.893,153	12.760,829	19.104,896	0,000	0,000	0,000	566.814,403	2,12
MANİSA	38.686,911	448.587,790	3.658,120	14,053	0,000	421,227	0,000	491.368,101	1,84
SAMSUN	27.828,693	428.885,423	10.582,590	13.633,317	0,000	31,829	0,000	480.961,851	1,80
HATAY	38.683,110	427.353,264	4.593,960	8.634,763	0,000	20,659	0,000	479.285,756	1,79
DENİZLİ	28.751,518	431.286,207	8.253,800	3.579,175	0,000	306,748	0,000	472.177,448	1,77
MUĞLA	56.744,771	345.042,227	1.158,240	38.141,161	0,000	26,410	0,000	441.112,808	1,65

İl	Benzin Türleri	Motorin Türleri	Fuel Oil Türleri	Havacılık Yakıtları	Denizcilik Yakıtları	Gazyağı	Diğer Ürünler	Toplam	Pay (%)
BALIKESİR	45.630,176	380.358,028	7.273,220	1.735,881	0,000	49,355	0,000	435.046,660	1,63
TEKİRDAĞ	38.691,068	385.761,312	1.073,500	1.155,256	444,030	0,000	0,000	427.125,166	1,60
KAYSERİ	31.719,650	349.429,569	4.294,570	15.386,171	0,000	522,859	0,000	401.352,819	1,50
SAKARYA	30.249,973	329.000,628	2.057,540	0,000	0,000	18,781	0,000	361.326,921	1,35
AYDIN	39.431,278	308.842,265	2.597,060	281,722	0,000	91,401	0,000	351.243,725	1,31
AFYONKARAHİSAR	17.830,669	297.455,568	11.113,440	38,272	0,000	731,382	0,000	327.169,331	1,22
ESKİŞEHİR	27.273,456	278.815,092	14.328,330	292,819	0,000	72,487	0,000	320.782,184	1,20
TRABZON	16.477,108	235.834,499	6.733,600	40.044,973	0,000	15,173	0,000	299.105,352	1,12
ŞANLIURFA	22.641,868	245.239,918	2.920,590	7.990,292	0,000	0,000	0,000	278.792,668	1,04
KAHRAMANMARAŞ	17.483,655	199.320,921	48.470,480	2.971,722	0,000	94,603	0,000	268.341,381	1,00
KIRIKKALE	6.118,574	214.656,645	34.666,000	0,000	0,000	395,501	0,000	255.836,719	0,96
EDİRNE	19.036,404	235.521,086	1.002,860	0,000	0,000	214,329	0,000	255.774,680	0,96
DİYARBAKIR	16.030,159	183.019,304	10.642,500	19.579,720	0,000	29,510	0,000	229.301,193	0,86
ÇANAKKALE	24.413,871	181.791,659	322,860	1.476,966	0,000	43,703	0,000	208.049,059	0,78
SİVAS	12.721,709	157.230,092	16.124,940	4.220,952	0,000	0,000	0,000	190.297,693	0,71
ELAZIĞ	9.834,362	151.992,498	10.800,260	10.800,003	0,000	31,950	0,000	183.459,074	0,69
KÜTAHYA	13.686,587	168.285,258	586,060	537,750	0,000	125,640	0,000	183.221,294	0,69

İl	Benzin Türleri	Motorin Türleri	Fuel Oil Türleri	Havacılık Yakıtları	Denizcilik Yakıtları	Gazyağı	Diğer Ürünler	Toplam	Pay (%)
ERZURUM	12.932,589	144.103,431	1.965,380	12.506,366	0,000	55,931	0,000	171.563,696	0,64
ÇORUM	10.155,126	158.869,951	658,900	0,417	0,000	128,872	0,000	169.813,266	0,64
BOLU	14.032,808	143.249,984	1.721,200	0,000	0,000	39,392	0,000	159.043,384	0,60
DÜZCE	13.210,642	143.061,195	744,800	0,000	0,000	0,000	0,000	157.016,637	0,59
KIRKLARELİ	15.511,979	137.078,545	1.662,940	0,000	0,000	0,000	0,000	154.253,464	0,58
MALATYA	13.469,309	130.281,955	902,100	7.708,950	0,000	147,023	0,000	152.509,338	0,57
ORDU	12.708,822	118.577,855	317,960	5.773,146	0,000	15,713	0,000	137.393,495	0,51
KASTAMONU	9.546,223	118.488,908	2.471,740	796,103	150,078	48,505	0,000	131.501,556	0,49
ADİYAMAN	7.279,974	116.730,382	36,600	3.005,121	0,000	0,000	0,000	127.052,076	0,48
BURDUR	7.850,683	114.504,698	1.595,080	0,000	0,000	688,399	0,000	124.638,859	0,47
VAN	10.115,889	83.175,763	14.758,960	16.084,018	0,000	22,520	0,000	124.157,150	0,46
ISPARTA	12.637,030	108.019,599	1.275,380	1.433,575	0,000	162,659	0,000	123.528,243	0,46
TOKAT	10.551,412	110.528,714	1.013,840	544,856	0,000	38,532	0,000	122.677,354	0,46
AKSARAY	8.189,538	113.505,755	218,920	0,206	0,000	97,124	0,000	122.011,543	0,46
NİĞDE	6.764,236	114.034,789	747,300	0,000	0,000	115,650	0,000	121.661,975	0,46
NEVŞEHİR	6.935,258	108.617,379	830,290	3.702,096	0,000	31,102	0,000	120.116,125	0,45
YOZGAT	6.295,584	107.908,790	1.181,290	0,000	0,000	23,618	0,000	115.409,282	0,43

İl	Benzin Türleri	Motorin Türleri	Fuel Oil Türleri	Havacılık Yakıtları	Denizcilik Yakıtları	Gazyağı	Diğer Ürünler	Toplam	Pay (%)
BATMAN	5.810,889	94.736,541	8.201,440	4.747,689	0,000	0,000	0,000	113.496,559	0,42
OSMANİYE	9.477,184	100.932,078	944,500	0,000	0,000	0,000	0,000	111.353,762	0,42
ZONGULDAK	13.408,539	97.717,227	0,000	2,909	0,000	11,792	0,000	111.140,467	0,42
GİRESUN	8.176,690	100.620,991	596,270	0,000	0,000	28,501	0,000	109.422,452	0,41
YALOVA	10.329,659	93.666,492	12,753	4,411	0,000	0,000	0,000	104.013,315	0,39
AMASYA	7.372,375	95.322,555	242,140	860,762	0,000	0,000	0,000	103.797,833	0,39
MARDİN	6.357,516	88.724,537	1.366,420	6.608,004	0,000	215,492	0,000	103.271,968	0,39
UŞAK	9.337,700	89.154,325	1.651,960	133,074	0,000	402,978	0,000	100.680,038	0,38
RİZE	6.883,085	73.144,313	1.945,580	26,443	0,000	3,001	0,000	82.002,422	0,31
KARABÜK	6.116,669	72.545,799	66,880	0,000	0,000	0,000	0,000	78.729,348	0,29
BİLECİK	6.188,029	70.418,513	51,000	0,000	0,000	0,000	0,000	76.657,542	0,29
ÇANKIRI	3.978,507	70.515,394	645,680	0,000	0,000	134,416	0,000	75.273,997	0,28
ŞIRNAK	1.460,795	66.284,857	353,940	3.430,976	0,000	0,000	0,000	71.530,568	0,27
AĞRI	3.920,092	58.672,633	1.028,880	3.243,947	0,000	0,000	0,000	66.865,552	0,25
ERZİNCAN	5.228,474	56.117,037	421,280	3.712,458	0,000	31,174	0,000	65.510,423	0,25
KARS	3.621,426	44.679,272	4.448,100	6.641,229	0,000	0,000	0,000	59.390,027	0,22
KARAMAN	4.573,391	53.115,501	0,000	0,000	0,000	5,000	0,000	57.693,892	0,22

İl	Benzin Türleri	Motorin Türleri	Fuel Oil Türleri	Havacılık Yakıtları	Denizcilik Yakıtları	Gazyağı	Diğer Ürünler	Toplam	Pay (%)
KIRŞEHİR	4.808,349	51.780,881	28,920	0,000	0,000	26,897	0,000	56.645,047	0,21
MUŞ	2.621,397	35.376,157	11.021,940	4.000,109	0,000	0,000	0,000	53.019,602	0,20
BİTLİS	2.570,459	47.820,691	555,380	2,360	0,000	0,000	0,000	50.948,890	0,19
SİNOP	5.043,445	43.788,374	430,380	998,729	0,000	11,710	0,000	50.272,638	0,19
ARTVİN	3.756,552	45.318,808	71,480	0,000	0,000	15,647	0,000	49.162,486	0,18
BARTIN	4.750,504	39.479,298	310,260	3,851	0,000	0,000	0,000	44.543,913	0,17
GÜMÜŞHANE	1.913,106	37.931,807	85,980	0,000	0,000	0,000	0,000	39.930,894	0,15
SİİRT	2.085,602	30.784,683	2.829,560	1.578,936	0,000	0,000	0,000	37.278,781	0,14
BİNGÖL	2.484,418	30.682,622	593,020	2.199,409	0,000	0,000	0,000	35.959,469	0,13
ARDAHAN	1.847,071	25.065,208	58,540	0,000	0,000	0,000	0,000	26.970,819	0,10
İĞDIR	2.432,522	16.382,047	327,520	2.638,851	0,000	0,000	0,000	21.780,940	0,08
KİLİS	3.984,194	17.021,890	37,800	0,000	0,000	0,000	0,000	21.043,885	0,08
BAYBURT	1.225,562	16.270,396	189,660	0,000	0,000	0,000	0,000	17.685,618	0,07
HAKKARİ	1.466,761	14.969,009	188,320	5,487	0,000	0,000	0,000	16.629,577	0,06
TUNCELİ	957,089	12.816,873	828,140	32,848	0,000	0,000	0,000	14.634,950	0,05
Toplam	2.234.045,223	22.322.573,506	583.539,142	1.337.417,961	44.239,694	14.621,003	179.898,085	26.716.334,613	100

Kaynak: EPDK

4.3.2.2. TÜRKİYE'DE AKARYAKIT ÇEŞİTLERİNİN YURT İÇİ SATIŞI

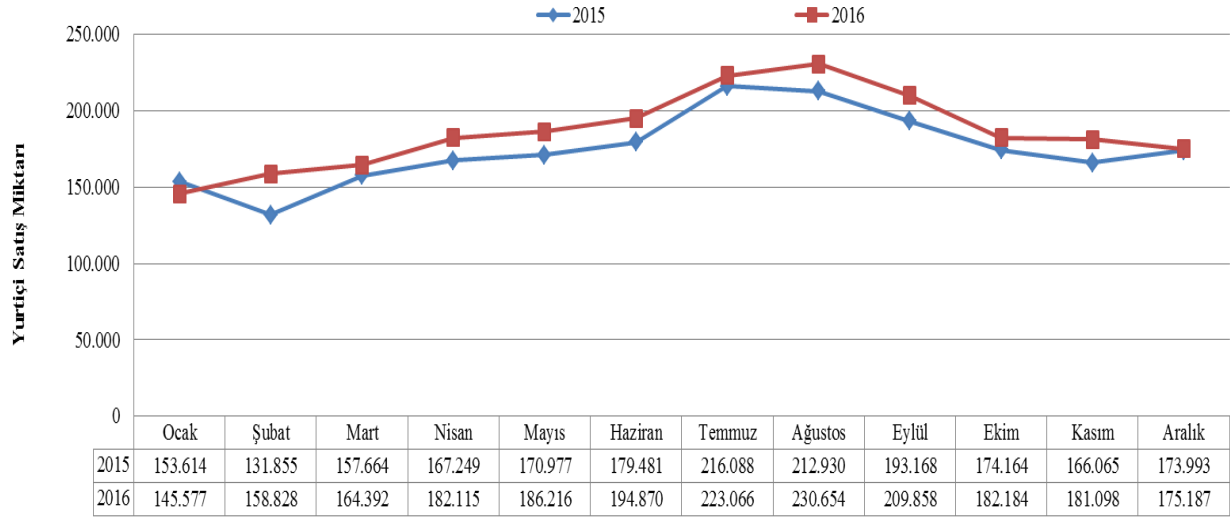
Tablo 12: 2015 ve 2016 Yıllarında Toplam Yurtiçi Satışların Karşılaştırılması

Ürün Türü	2015		2016		Değişim (%)
	Miktar (ton)	Pay (%)	Miktar (ton)	Pay (%)	
Benzin Türleri	2.097.248,000	8,45	2.234.045,223	8,36	6,52
Motorin Türleri	20.564.852,000	82,84	22.322.573,506	83,55	8,55
Fuel Oil Türleri	604.054,000	2,43	583.539,142	2,18	-3,40
Havacılık Yakıtları	1.319.241,000	5,31	1.337.417,961	5,01	1,38
Denizcilik Yakıtları	234,000	0,00	44.239,694	0,17	18.805,85*
Gazyağı	56.609,000	0,23	14.621,003	0,05	-74,17
Diğer Ürünler	182.465,000	0,74	179.898,085	0,67	-1,41
Toplam	24.824.703,000	100	26.716.334,613	100	7,62

* Bu artış, GTİP numarası değişikliğine bağlı ürün türü değişiminden kaynaklanmaktadır.

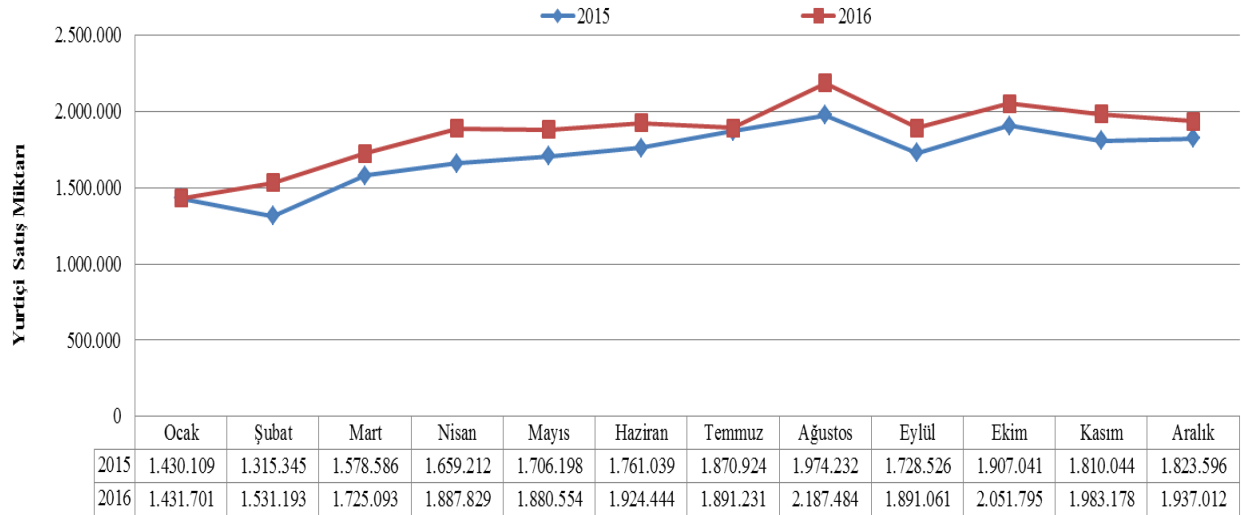
Kaynak: EPDK

Şekil 24: 2015 ve 2016 Yıllarında Benzin Türleri Satışlarının Aylara Göre Dağılımı (ton)

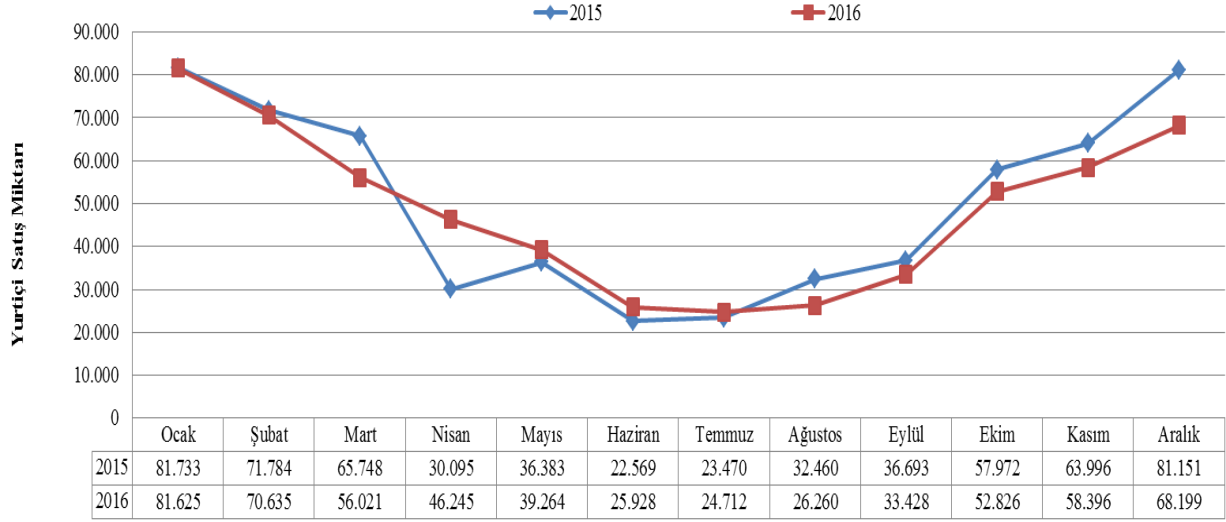
Kaynak: EPDK

Şekil 25: 2015 ve 2016 Yıllarında Motorin Türleri Satışlarının Aylara Göre Dağılımı (ton)

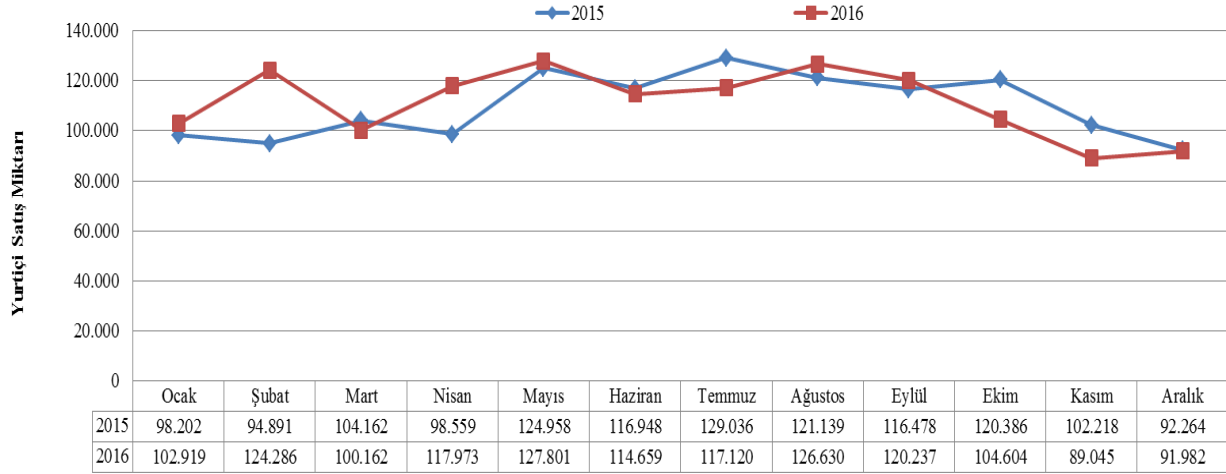
Kaynak: EPDK

Şekil 26: 2015 ve 2016 Yıllarında Fuel-Oil Türleri Satışlarının Aylara Göre Dağılımı (ton)

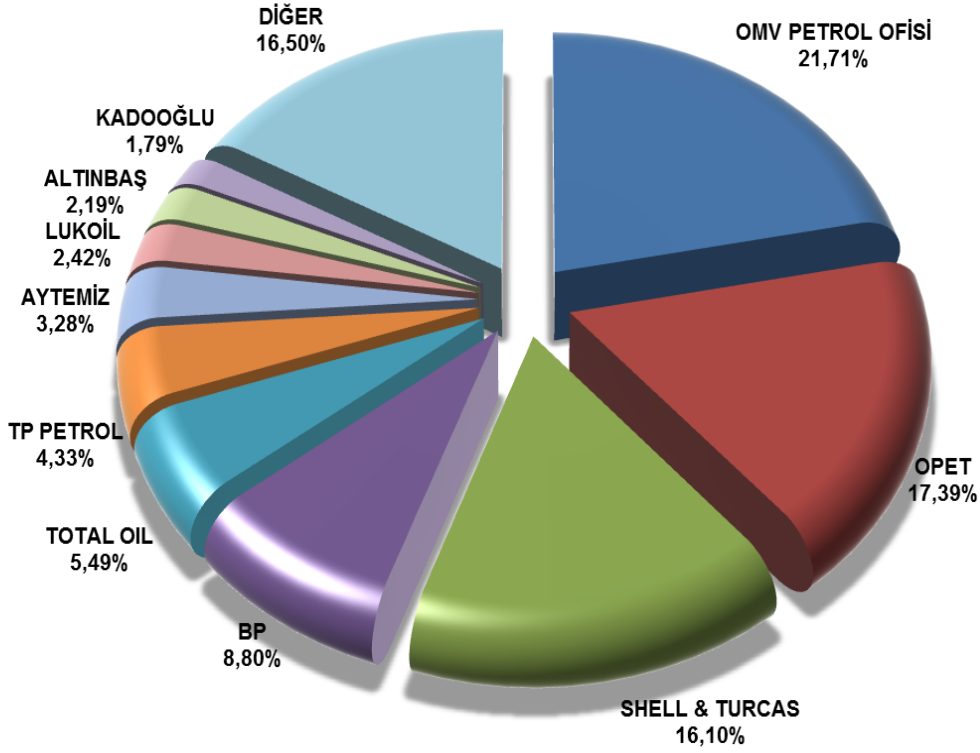
Kaynak: EPDK

Şekil 27: 2015 ve 2016 Yıllarında Fuel-Oil Türleri Satışlarının Aylara Göre Dağılımı (ton)

Kaynak: EPDK

Şekil 28: Akaryakıt Satışlarına Göre İlk 10 Dağıtıcı Lisansı Sahibinin Pazar Payları (%)

Kaynak: EPDK

4.4. TÜRKİYE AKARYAKIT PİYASASINDAKİ REKABET

Akaryakıt Piyasasında faaliyet yapan dağıtıcı lisansı sahibi şirketlerin ürün türlerine göre satış miktarları ve pazar payları bilinmektedir. Bu verilerden hareketle, şirketlerin petrol piyasasındaki rekabet ortamını nasıl şekillendirdiğini görebilmek amacıyla piyasa pazar payları Yoğunlaşma ve Herfindahl-Hirschman İndeksleri (HHI) ile analiz edilmektedir.

Yoğunlaşma indeksleri ilk 4(CR₄) ve ilk 10(CR₁₀) firmanın piyasa paylarının toplamı üzerinden hesaplanmaktadır. Hesaplamalar sonucunda CR_n < 30 ise düşük derecede yoğunlaşma, 30 ≤ CR₄ < 50 ise orta derecede yoğunlaşma, 50 ≤ CR_n < 70 ise yüksek derecede yoğunlaşma, CR_n ≥ 70 ise çok yüksek derecede yoğunlaşma olduğu değerlendirilir. HHI değeri ise piyasada faaliyet gösteren bütün firmaların payları üzerinden hesaplanmaktadır. HHI değerlerini ABD Adalet Bakanlığı, 1000 ve altında ise rekabetçi, 1000-1800 arasında ise orta yoğunluklu, 1800 ve üzerinde ise oligopol bir piyasa olarak değerlendirir. Aynı şekilde birleşmelerde HHI 100 puandan fazla artarsa o birleşmenin rekabetçiliği düşürdüğü konusunda kaygılar oluşur.

2016 yılı verileri üzerinden petrol piyasasında yapılan hesaplamalar sonucunda indeks değerleri aşağıdaki gibidir:

Tablo 13: Akaryakıt Piyasası için CR ve HHI Değerleri

Ürün Türü	CR ₄	CR ₁₀	HHI	Şirket Sayısı
Benzin Türleri	75,6	90,6	1.595	77
Motorin Türleri	63,2	82,9	1.178	83
Genel Toplam	64,0	83,5	1.197	83

Kaynak: EPDK

Tabloda görüldüğü üzere;

Benzin türlerinde faaliyet gösteren ilk 4 firmanın piyasanın çoğunluğunu (CR₄=75,6) oluşturduğu için oligopol bir yapının hakim olduğu söylenebilir. HHI değerine baktığımız zaman da (HHI=1.595) Orta yoğunluğa sahip bir piyasa olduğu ortaya çıkmaktadır.

Motorin türlerinde faaliyet gösteren ilk 4 firmanın yine piyasanın çoğunluğunu oluşturduğu (CR₄=%63,2) Ancak HHI değeri ile birlikte değerlendirdiğimiz zaman benzin türlerinde olduğu gibi daha net bir hâkimiyeti bulunmamaktadır.

Akaryakıt Piyasasının geneline baktığımız zaman ise ilk 4 firmanın piyasanın çoğunluğunu oluşturduğu (CR₄=%64,0) görülmektedir. Bu sonucun diğer indeks değerleri ile değerlendirdiğimizde Akaryakıt Piyasasının rekabetçi bir görünümde olduğunu ancak oligopol bir yapıya kayma eğiliminin olduğu söylenebilir.

Tablo 14: 2013-2016 Yıllarında İlk On Dağıtıcı Firmanın Pazar Payları

Yıllar	1.Şirket	2.Şirket	3.Şirket	4.Şirket	5.Şirket	6.Şirket	7.Şirket	8.Şirket	9.Şirket	10.Şirket	Şirketlerin Piyasa Paylarının Toplamı (%)
2013	OMV POAŞ	OPET	SHELL	BP	TOTAL	TP	LUKOİL	AYTEMİZ	MİLAN	ALTINBAŞ	83,30
	22,86	17,88	17,19	8,91	5,30	3,38	2,37	1,96	1,76	1,68	
2014	OMV POAŞ	SHELL	OPET	BP	TOTAL	TP	LUKOİL	AYTEMİZ	ALTINBAŞ	MİLAN	85,13
	24,24	17,37	17,30	8,91	5,30	4,37	2,52	1,92	1,60	1,60	
2015	OMV POAŞ	OPET	SHELL	BP	TOTAL	TP	LUKOİL	AYTEMİZ	ALTINBAŞ	KADDOĞLU	84,10
	24,42	17,16	15,85	8,37	5,46	4,34	2,52	2,14	2,10	1,74	
2016	OMV POAŞ	OPET	SHELL	BP	TOTAL	TP	AYTEMİZ	LUKOİL	ALTINBAŞ	KADDOĞLU	83,50
	21,71	17,39	16,10	8,80	5,49	4,33	3,28	2,42	2,19	1,79	

Kaynak: EPDK

Tabloda görüldüğü gibi 70-80 civarı firmanın bulunduğu Akaryakıt Sektöründe İlk 10 firma Sektörün %80'inden fazla paya sahiptir. Yani sektördeki firmaların yaklaşık %13 'ü piyasanın %80 ine hakimdir. Ekonominin birçok alanında kendini gösteren Pareto İlkesi*'nin Akaryakıt Sektöründeki varlığını yukarıdaki tablo ile görmek mümkündür.

*Pareto İlkesi: 80'e 20 kuralı olarak da tanımlanan bu ilke, nedenler ve sonuçları arasındaki dengesiz orantıyı açıklamaktadır.

4.5. TÜRKİYE'DE AKARYAKIT SEKTÖRÜNDE İSTİHDAM

Tablo 15: 2016 Yılı Bayilerin İstihdam Bilgileri

İller	Çalışan Personel Sayısı		
	Akaryakıt Teslimi	Diğer	Toplam
ADANA	1.466	910	2.376
ADİYAMAN	435	294	729
AFYONKARAHİSAR	893	441	1.334
AĞRI	208	117	325
AKSARAY	523	252	775
AMASYA	363	203	566
ANKARA	3.285	2.634	5.919
ANTALYA	2.238	1.622	3.860
ARDAHAN	64	43	107
ARTVİN	80	99	179
AYDIN	944	656	1.600
BALIKESİR	1.203	720	1.923
BARTIN	127	87	214
BATMAN	285	260	545
BAYBURT	60	48	108
BİLECİK	235	192	427
BİNGÖL	89	67	156
BİTLİS	143	80	223
BOLU	435	329	764
BURDUR	355	179	534
BURSA	1.933	1.354	3.287
ÇANAKKALE	516	377	893
ÇANKIRI	202	149	351
ÇORUM	486	501	987
DENİZLİ	880	835	1.715
DİYARBAKIR	751	617	1.368
DÜZCE	400	234	634
EDİRNE	512	324	836
ELAZIĞ	422	381	803
ERZİNCAN	153	97	250
ERZURUM	445	251	696
ESKİŞEHİR	635	583	1.218
GAZİANTEP	1.050	666	1.716
GİRESUN	318	258	576
GÜMÜŞHANE	76	66	142
HAKKARİ	47	23	70
HATAY	1.049	617	1.666
İĞDIR	72	65	137
ISPARTA	398	347	745
İSTANBUL	6.738	5.761	12.499
İZMİR	2.605	1.733	4.338
KAHRAMANMARAŞ	760	386	1.146

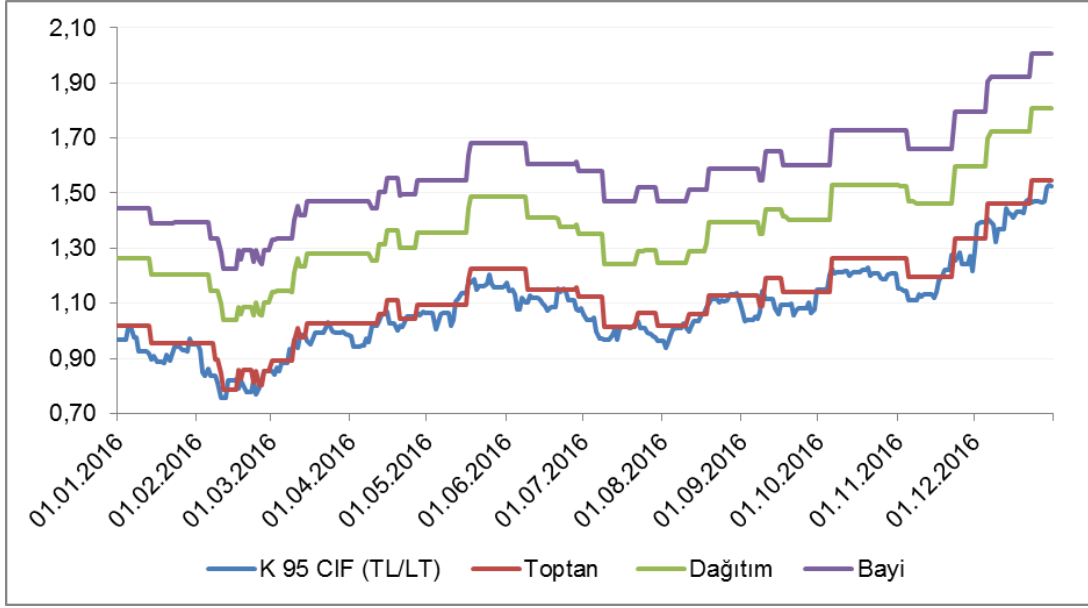
İller	Çalışan Personel Sayısı		
	Akaryakıt Teslimi	Diğer	Toplam
KARABÜK	162	136	298
KARAMAN	201	123	324
KARS	159	80	239
KASTAMONU	383	247	630
KAYSERİ	947	723	1.670
KIRIKKALE	298	214	512
KIRKLARELİ	412	281	693
KIRŞEHİR	215	154	369
KİLİS	80	48	128
KOCAELİ	1.431	1.458	2.889
KONYA	1.985	1.385	3.370
KÜTAHYA	676	748	1.424
MALATYA	512	318	830
MANİSA	1.295	677	1.972
MARDİN	308	188	496
MERSİN	1.286	885	2.171
MUĞLA	1.153	882	2.035
MUŞ	150	105	255
NEVŞEHİR	354	209	563
NİĞDE	371	234	605
ORDU	452	343	795
OSMANİYE	336	226	562
RİZE	197	153	350
SAKARYA	935	648	1.583
SAMSUN	969	693	1.662
SİİRT	117	91	208
SİNOP	137	78	215
SİVAS	516	388	904
ŞANLIURFA	1.010	606	1.616
ŞIRNAK	117	118	235
TEKİRDAĞ	736	651	1.387
TOKAT	488	409	897
TRABZON	574	517	1.091
TUNCELİ	38	21	59
UŞAK	321	188	509
VAN	368	173	541
YALOVA	204	177	381
YOZGAT	439	347	786
ZONGULDAK	396	268	664
Toplam	54.607	40.048	94.655

Kaynak: EPDK

4.6. TÜRKİYE'DE AKARYAKIT FİYATLARI

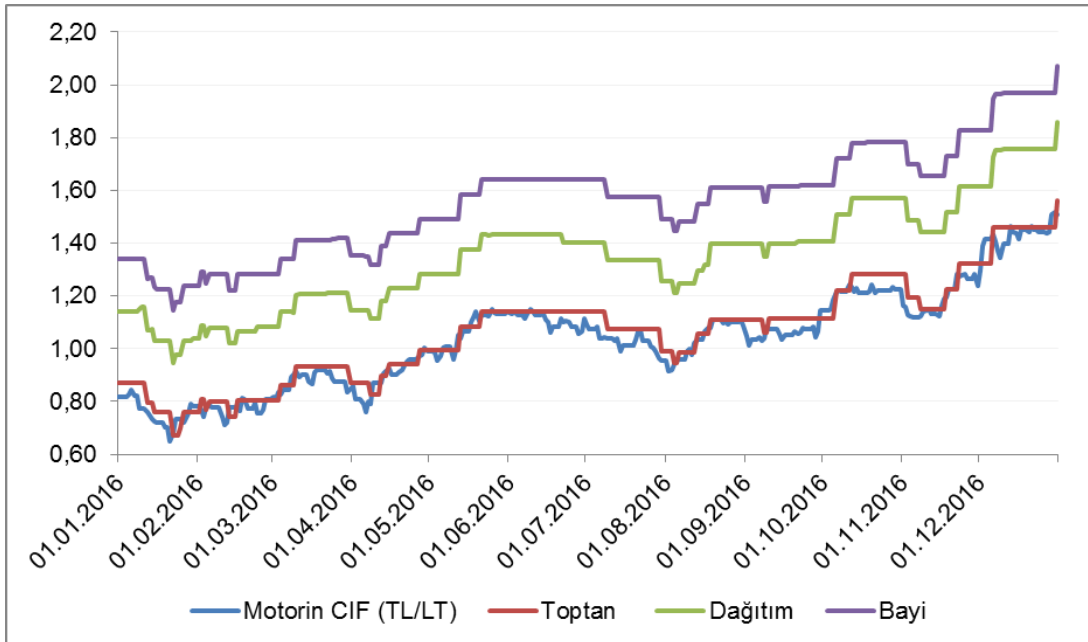
Ülkemizin takip ettiği Platts European Market Scan'da fiyatlar günlük olarak yayımlanmakta iken, ülkemizde fiyatlar günlük değiştirilmemekte, değişimler belli bir formülasyona göre yansıtılmaktadır.

Şekil 29: 2016 Yılı Kurşunsuz Benzin 95 Oktan Yurt İçi Vergisiz Fiyatları (TL/LT)

Kaynak: EPDK

Şekil 30: 2016 Yılı Motorin Yurt İçi Vergisiz Fiyatları (TL/LT)

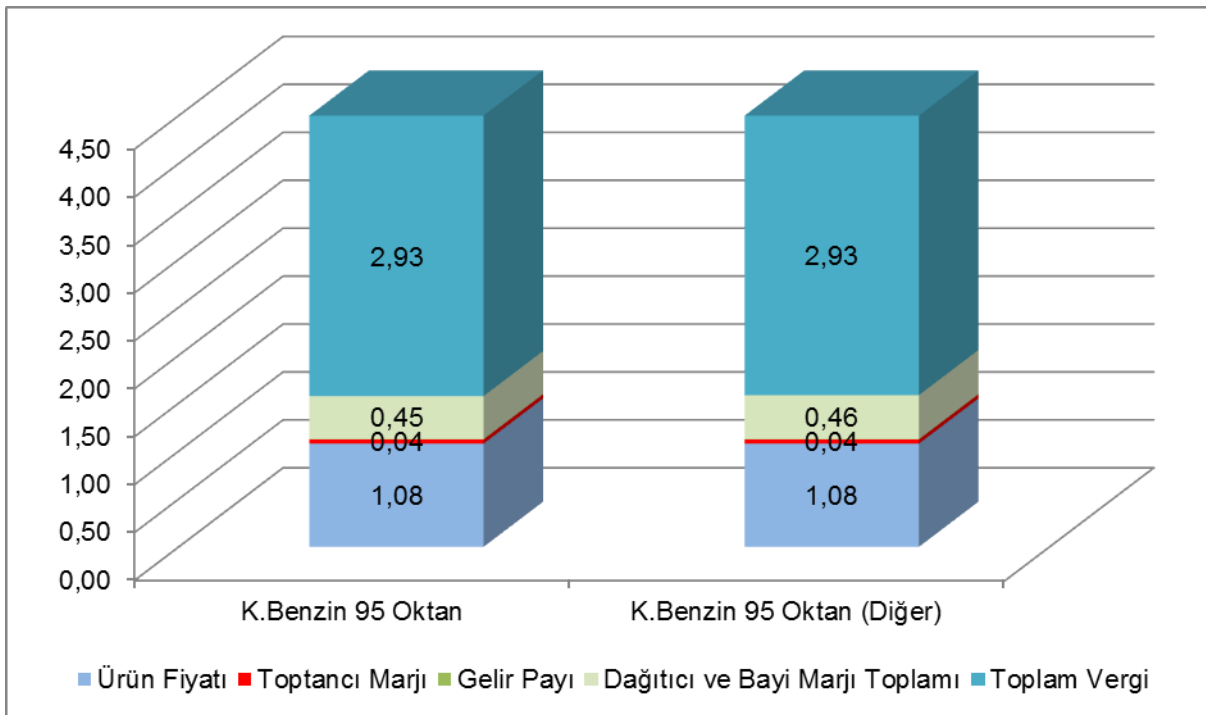

Kaynak: EPDK

2016 yılı boyunca uluslararası piyasadaki fiyatlara bağlı olarak benzin ve motorin fiyatları ülkemizde değişim göstermiş ve vergisiz bayi satış fiyatı ortalaması yıl boyunca 95 oktan kurşunsuz benzin için 1,57 TL/LT, motorin için ise 1,56 TL/LT olarak gerçekleşmiştir.

2016 yılında resmi olarak tanımlı benzin türleri “Kurşunsuz Benzin 95 Oktan”, “Kurşunsuz Benzin 95 Oktan (E10)”, “Kurşunsuz Benzin 98 Oktan” ve “Kurşunsuz Benzin 98 Oktan (E10)” olmak üzere dört adettir. Ancak, bu ürünlerden sadece 95 oktan kurşunsuz benzin akaryakıt istasyonlarında yaygın olarak satılmakta, bu ürün de standart ve farklılaştırılmış olmak üzere tüketiciye iki farklı şekilde sunulmaktadır.

Şekil 31: 2016 Yılı Yurt İçi Benzin Türleri Ortalama Fiyat Oluşumu

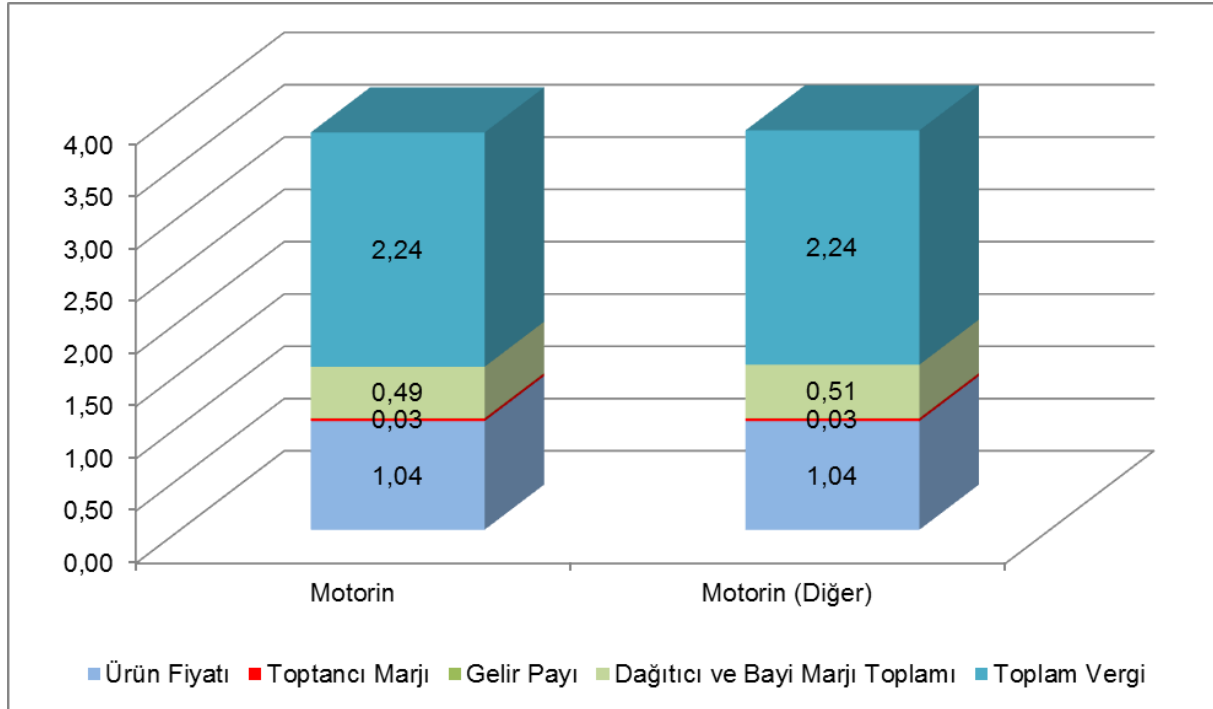

Kaynak: EPDK

Grafikte görüldüğü üzere, 4,50 TL/LT düzeyindeki nihai fiyatın (%65,07) vergi, kalan kısmın ise ürün maliyeti (%23,92) ve piyasada faaliyet gösteren şirketlerin brüt kar marjı olduğu (%10,95) görülmektedir.

Aynı duruma motorin için bakacak olursak şuan resmi olarak tanımlı tek motorin türü bulunmaktadır. Akaryakıt istasyonlarında farklı ticari isimlerle satılan motorin türlerinin tamamı halk arasında “Eurodizel” olarak bilinen kükürt miktarı 10 ppm olan motorindir. Uygulamada akaryakıt istasyonlarında ikisi de aynı standartları taşıyan normal motorin ve farklılaştırılmış motorin olmak üzere iki motorin türü bulunmaktadır.

Şekil 32: 2016 Yılı Yurt İçi Motorin Türleri Ortalama Fiyat Oluşumu

Kaynak: EPDK

Grafikteki veriler incelendiğinde, 3,80 TL/lt düzeyindeki nihai fiyatın (%58,98) vergi, kalan kısmın ise ürün maliyeti (%27,33) ve piyasada faaliyet gösteren şirketlerin brüt kar marjı olduğu (%13,61) görülmektedir.

4.7. TÜRKİYE'DE AKARYAKIT SEKTÖRÜ SWOT ANALİZİ

S: ÜSTÜNLÜKLER:

- Türkiye, doğudaki çok zengin petrol kaynaklarıyla batıdaki çok büyük tüketici bölgeleri tam bir geçiş noktasında. Aynı şekilde kuzeyle güney enerji koridorunun da ortasında.
- Bugün petrol varlıklarının üstünde oturan ülkelerden farklı olarak Türkiye çok daha demokratik, laik ve hukuka dayalı bir sistemle yönetiliyor. Dolayısıyla hem enerji arz eden hem de talep eden ülkeler açısından cazip.
- Türkiye'nin kendisinin de önemli bir ithalatçı ülke olması, Avrupa'ya uzanacak bu yüksek maliyetli hatları ekonomik hale getiriyor.

- Müteahhitlik ve mühendislik hizmetleri sektörünün birikimi de ciddi avantaj.

W: ZAYIFLIKLAR:

- 1954'te arama, üretim, rafinaj, dağıtım, pazarlama yapmak üzere "dikey entegre" yapıda kurulan TPAO, 1980'den sonra parçalandı ve şimdi sadece arama-üretim şirketi oldu.

O: FIRSATLAR:

- Türkiye, aslında petrole alternatif enerji çeşitliliği yaratma imkânına sahip: Teknik-ekonomik hidroelektrik potansiyelimiz 180 milyar kilovat saat. Rüzgâr gücümüz 48 bin megavat. 10 milyar tonluk linyit rezervlerimiz var. Jeotermalde ciddi bir potansiyele sahibiz. Dünyanın giderek en değerli maddesi haline gelen bor rezervlerinin %65'i Türkiye'de.
- Türkiye'nin denizlerinde petrole de ilişkin çok önemli spekülâtif bir potansiyel var. Özellikle Doğu Akdeniz ve Doğu Karadeniz keşfedilmeyi bekliyor.

T: TEHDİTLER:

- Ne yazık ki Türkiye petrolde yüzde 92 dışa bağımlı. Yani petrol fiyatları arttıkça ekonomisine darbe yiyecek bir ülke konumunda.
- Kerkük-Yumurtalık boru hattına terör saldırıları yüzünden uğradığımız zarar yaklaşık 1 milyar dolar. İşgalden beri Irak'ın enerji alt yapısına yapılan saldırı sayısı 400'den fazla. Bunlar doğrudan petrol fiyatlarını etkiliyor ve Türkiye gibi dışa bağımlı ülkeleri büyük zarara uğrattıyor.
- Boru hatları ve tankerlerin geçiş yolu olması Türkiye'nin önemini arttırmakla birlikte, potansiyel hedef haline de getiriyor. Mesela ABD, "Karadeniz'in güvenliğini sağlama" gerekçesiyle, kendisinin ya da NATO güçlerinin Karadeniz'de bulunmasını istiyor. (Dünya petrol ticaretinin yaklaşık yüzde 8'i Boğazlardan geçiyor.)

5. TEKİRDAĞ'DA AKARYAKIT

Tablo 16: 2016 Yılında İlimizde Gerçekleşen Petrol Ürünleri Teslimleri

Lisans Sahibinin Unvanı	Benzin Türleri		Motorin Türleri			Fuel Oil Türleri			Havacılık Yakıtları		Denizcilik Yakıtları		Gazyağı		Diğer Ürünler	Toplam
	Bayiye Teslim	Diğer Teslim	Bayiye Teslim	Serbest Kullanıcıya Teslim	Diğer Teslim	Bayiye Teslim	Serbest Kullanıcıya Teslim	Diğer Teslim	Bayiye Teslim	Diğer Teslim	Bayiye Teslim	Diğer Teslim	Bayiye Teslim	Diğer Teslim		
OPET PETROLÇÜLÜK A.Ş.	8.331,355	0,000	40.073,204	0,000	127.493,409	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	19.119,408	0,000	0,000	0,000	195.017,376
OMV PETROL OFİSİ A.Ş.	5.757,827	0,000	80.170,728	48.703,000	0,000	30,380	0,000	0,000	0,000	314,728	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	134.976,662
SHELL & TURCAS PETROL A.Ş.	9.998,944	0,000	84.673,633	245,243	9.895,846	277,240	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	105.090,906
BP PETROLLERİ A.Ş.	4.584,396	0,000	35.787,555	0,000	0,000	417,140	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	40.789,091
TOTAL OIL TÜRKİYE A.Ş.	4.142,824	0,000	25.474,987	0,000	0,000	104,900	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	29.722,711
ARKAS PETROL ÜRÜNLERİ VE TİCARET A.Ş.	0,000	0,000	0,000	0,000	1.305,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	16.914,293	0,000	0,000	0,000	18.219,293
AYTEMİZ AKARYAKIT DAĞITIM A.Ş.	1.697,607	0,000	10.347,803	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	12.045,409
ENERJİ PETROL ÜRÜNLERİ PAZARLAMA A.Ş.	477,000	0,000	8.096,000	0,000	0,000	215,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	8.788,000
TURKUAZ PETROL ÜRÜNLERİ A.Ş.	256,925	0,000	7.662,937	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	7.919,861
TP PETROL DAĞITIM A.Ş.	982,501	0,000	6.899,686	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	7.882,188
KADOOĞLU PETROLÇÜLÜK TAŞIMACILIK TİCARET SANAYİ İTHALAT VE İHRACAT A.Ş.	281,894	0,000	5.394,797	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	5.676,691
AKPET AKARYAKIT DAĞITIM A.Ş.	38,062	0,000	4.721,478	0,000	80,205	15,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	4.854,745
MİLAN PETROL SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	326,474	0,000	3.211,970	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	3.538,444
LUKOİL EURASIA PETROL A.Ş.	472,978	0,000	2.534,502	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	3.007,480
PASİFİK PETROLÇÜLÜK A.Ş.	245,336	0,000	2.712,780	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	2.958,116
PETLINE PETROL ÜRÜNLERİ TİCARET A.Ş.	273,396	0,000	2.337,989	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	2.611,385

TERMOPET AKARYAKIT NAKLİYAT VE TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ	32,000	0,000	1.212,000	0,000	1.122,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	2.366,000
TECO PETROLÇÜLÜK SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	76,034	0,000	2.124,434	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	2.200,468
SİYAM PETROLÇÜLÜK SANAYİ VE TİC. A.Ş. (S OIL)	9,000	0,000	2.011,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	2.020,000
DAMLA OİL AKARYAKIT A.Ş.	32,502	0,000	1.927,261	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	1.959,763
ALTINBAŞ PETROL VE TİCARET A.Ş.	75,610	0,000	1.627,105	0,000	49,088	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	1.751,803
İPRA ENERJİ A.Ş.	455,262	0,000	1.223,980	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	1.679,242
BALPET PETROL ÜRÜNLERİ TAŞIMACILIK SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	66,665	0,000	1.127,807	0,000	24,638	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	1.219,110
THY OPET HAVACILIK YAKITLARI A.Ş.	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	834,725	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	834,725
ERGAZ AKARYAKIT LPG LNG CNG DAĞITIM SANAYİ VE TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ	20,081	0,000	657,040	0,000	0,000	13,840	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	690,961
DELTA AKARYAKIT TİCARET A.Ş.	40,330	0,000	586,768	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	627,098
SOCAR TURKEY PETROL ENERJİ DAĞITIM SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	0,000	0,000	152,134	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	210,000	0,000	0,000	0,000	0,000	362,134
HYPKO PETROLÇÜLÜK A.Ş.	8,622	0,000	237,476	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	246,098
CYE PETROL TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	105,000	0,000	0,000	0,000	0,000	105,000
POİL PETROL ÜRÜNLERİ DAĞITIM İŞLETMELERİ A.Ş.	7,443	0,000	38,851	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	46,294
ERDEM PETROL ÜRÜNLERİ SANAYİ PAZARLAMA LİMİTED ŞİRKETİ	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	24,000	0,000	0,000	0,000	0,000	24,000
GÖZEN HAVACILIK VE TİCARET A.Ş.	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	5,803	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	5,803
Toplam	38.691,068	0,000	333.025,904	48.948,243	139.970,187	1.073,500	0,000	0,000	0,000	1.155,256	0,000	36.372,701	0,000	0,000	0,000	0,000	599.236,858

Kaynak: EPDK

5.1. FAALİYET ALANIMIZDA AKARYAKIT SEKTÖRÜ

Tablo 17: Faaliyet Alanımızda Perakende Akaryakıt Ticareti

İlçe	Perakende Akaryakıt Ticareti Yapan Firma Sayısı
Çerkezköy	21
Kapaklı	7
Saray	14

Kaynak: TOBB

6. SONUÇ

2016 yılı için Akaryakıt Sektörü' nü değerlendirecek olursak,

Üretimde 2016 yılında 2015 yılına göre:

- Toplam rafineri petrol ürünleri üretimi %3,11 artarak 28.731.203 ton,
- Motorin türleri üretimi %12,60 artarak 9.587.347 ton,
- Benzin türleri üretimi %0,22 azalarak 5.101.861 ton,
- Havacılık yakıtları üretimi %10,70 azalarak 4.486.633 ton olarak gerçekleşmiştir.

İthalatta 2016 yılında 2015 yılına göre:

- Toplam petrol ürünleri ithalatı %1,09 artarak 40.064.001 ton,
- Ham petrol ithalatı %0,43 azalarak 24.957.985 ton,
- Motorin türleri ithalatı %4,03 artarak 12.370.935 ton,
- Havacılık yakıtları ithalatı %105,23 artarak 341.285 ton olarak gerçekleşmiştir.

İhracatta 2016 yılında 2015 yılına göre:

- Toplam petrol ürünleri ihracatı %10,34 azalarak 9.688.515 ton,
- Benzin türleri ihracatı %7,30 azalarak 2.888.063 ton,
- Motorin türleri ihracatı %159,41 artarak 71.405 ton,
- Havacılık yakıtları ihracatı %6,09 azalarak 3.528.546 ton olarak gerçekleşmiştir.

Yurt İçi Satışlarda 2016 yılında 2015 yılına göre:

- Toplam petrol ürünleri satışları %7,62 artarak 26.716.335 ton,
- Benzin türleri satışları %6,52 artarak 2.234.045 ton,
- Motorin türleri satışları %8,55 artarak 22.322.574 ton,
- Havacılık yakıtları satışları %1,38 artarak 1.337.418 ton olarak gerçekleşmiştir.

Fiyat Hareketleri:

- 2016 yılında uluslararası piyasadaki fiyatlara bağlı olarak benzin ve motorin fiyatları ülkemizde değişim göstermiş ve vergisiz bayi satış fiyatı ortalaması yıl boyunca 95 oktan kurşunsuz benzin için 1,57 TL/LT, motorin için ise 1,56 TL/LT olarak gerçekleşmiştir.

TPAO AŞ'nin özelleştirme ihalesinde 490 milyon TL ile en yüksek teklifi veren Zülfikarlar Holding'e ait işlemin nihai onay süreci devam ediyor. Şirketin 400'e yakın istasyonu ve pazarda yüzde 4,4 payı bulunuyor.

OMV, 2010'da satın aldığı Petrol Ofisi'ni satışa çıkardı. Türkiye'nin en büyük akaryakıt dağıtım ağına sahip olan köklü markası Petrol Ofisi, önemli oyuncularından ilgi gördü. OMV'nin ayrıca Aliğa'daki depolama tesislerinin SOCAR'a satışı için de anlaşmaya varıldı.

7. KAYNAKLAR

Akaryakıt Sektörü ile ilgili verilerden oluşan çalışmada 'TÜİK', 'EPDK', 'BP', 'Wood Mackenzie', 'TP', 'EIA' ve diğer kaynakların yayınladıkları istatistik ve veriler kullanılmıştır. Hatalı veri ve yazım hatalarında ilgili kurumların yayınladıkları orijinal veriler geçerlidir.